

Mladina se zavzema za zdravo podnebje



Manifestacije so bile tudi v Gorici, Trstu in Vidmu

Foto KF

Uvodnik

Jurij Paljak

Leva sredina, kje si?

Pri Novem glasu še vedno uporabljamo izraza narodno telo in slovenska narodna skupnost v Italiji. Tega nekateri ne rabijo več, nekateri pa celo postavljajo v dvom samo narodno manjšino, ki je že itak maloštevilna in tudi vse bolj v vrtincu današnjih čudnih, globaliziranih razdrobljenih družbenih pojavov. Živimo družbene spremembe, ki jih nismo vajeni, vse se dogaja hitro in večkrat imamo občutek, da mimo nas. Sami ne spadamo v vrsto tistih, ki nenehno kritizirajo našo ureditev v naši narodni skupnosti v Italiji. Že res, da krovnji organizaciji SSO in SKGZ ne moreta dohajati vseh sprememb, a smo še vedno pričrpani, da dobro opravljata svojo vlogo, in smo mnenja, da jima moramo pomagati z idejami, predvsem pa z vsakdanjim delom. Kritiki "na počez" ne verjamemo, preveč ljudi je v naši sredini, ki vse vedo in kritizirajo, a sami ničesar ne naredijo. Pisali smo že, kako razdrobljena je naša narodna skupnost na političnem področju, in nobene privlačnosti in cinizma ni, če zapišemo, da je danes še slabše. Stranki Slovenska skupnost, ki je edina stranka na etnični podlagi, ni uspelo postati zbirna stranka. Slovenska skupnost je napovedala, da se bo na prihodnjih evropskih volitvah pridružila Južnotirolski ljudski strani. Pa vendar je v naši narodni skupnosti največji problem prav pogubna razdrobljenost leve, za katero je glasovalo največ slovenskih ljudi. Kaj bo z Zingarettijevo Demokrasko stranko? Bo novemu tajniku uspel veliki met prenove leve, ki jo tudi naša narodna skupnost krvavo potrebuje? Upajmo, sicer bomo izgubili veliko članov narodne skupnosti v Italiji. Slovenci v Italiji potrebujemo levo sredino, ki nas je, sicer tudi idejno različni, združevala in bi nas lahko tudi danes. Sami namreč še vedno verjamemo, da smo slovenska narodna skupnost.

Pesem mladih 2019 Zazveneli so sveži glasovi

Pretekli konec tedna, v soboto, 16., in v nedeljo, 17. marca 2019, je potekala že 48. izvedba tržaške revije otroških in mladinskih pevskih zborov Pesem mladih. Pobudo za revijo je pred skoraj pol stoletja dala Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta, ki jo vsa ta leta organizira v sodelovanju s Slovensko prosveto. Dogodek podpirajo tudi dežela Furlanija Julijska krajina, Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu in Javni sklad za kulturne dejavnosti RS. Letošnjo žirijo so sestavljali Damijana Čevdek Jug, zborovodkinja in predsednica Združenja cerkvenih pevskih zborov iz Gorice, Maja Cilenšek, zborovodkinja in pedagoginja, dobra poznavalka otroškega in mladinskega petja, ter zlatomašnik Franc Pohajč, glasbeni pedagog, ki je s svojo uspešno zborovsko dejavnostjo veliko pripomogel k razvoju pevske kulture na Tržaškem.

/str. 11
Mojca Petaros

Kulturni dom v Trstu Osvežitev izobrazila mlade

Dne, 16. marca, je bilo v Kulturnem domu v Trstu pestro popoldne, na katerem ste lahko srečali polno mladih obrazov. V Trstu se je namreč mudilo 78 mladih (starih med 15. in 30. letom), ki prihajajo iz 43 različnih kulturnih in športnih društev iz zamejstva: tržaške, goriške in videmske pokrajine. Prišli so na izobraževanje za mlade Osvežitev, ki je bilo nekakšno nadaljevanje tečaja DevelopMENT (DM+) . Tega so pri Krožku Anton Gregorčič, nositelju projekta Zastavimo skupne moči za skupne cilje, skupaj z drugimi partnerji, organizirali septembra. Tokratno popoldne je bilo v glavnem namenjeno komunikaciji. Mladi so se najprej udeležili predavanja, ki je bilo namenjeno vsem. Nina Debevec s Socialne akademije in Mladinskega sveta Slovenije je v mali dvorani Slovenskega stalnega gledališča predavala o temi: Uvod v celostni komunikacijski načrt.

/str. 2
Urška Petaros

Svetovni dan klime Mladi stavkajo: "Vsi smo z Greto!"

Petek, 15. marca, je bil svetovni dan klime, bil je tudi "Friday for future", dan svetovnih protestnih pohodov, ki opozarjajo na spremembe podnebja. Študentje, dijaki, naravovarstveniki, znanstveniki, politiki, mladi in starejši ljudje, ki jim je pri srcu usoda našega planeta, so stopili na ulice in množično protestirali, da bi nagovorili politike, državne upravitelje in vse svetovne mogotce, da je skrajni čas, da nekaj naredijo za zdravje Zemlje. Shodi so potekali v skoraj 2000 mestih v 190 državah, tudi v Ljubljani in Kopru. V Trstu se je na Velikem trgu zbralo okrog 2500 udeležencev, ki so glasno, s svojimi transparenti in izvirnimi slogani skušali obuditi zavest. V Gorici je sprehod več kot 1000 mladih, otrok in starejših ljudi preplaval mestno središče. Udeležili so se ga tudi malčki slovenskih osnovnih šol. Za goriški sprevod so se zavzeli predstavniki nekaterih lokalnih združenj, udeleženci so se zbrali pred Spominskim parkom, od tu pa so po Korzu korakali po ulicah XXIV Maggio in Sauro. Pred občinsko stavbo so se ustavili in njihova gesla so še glasneje zadonela, nato so nadaljevali svojo pot po ulicah De Gasperi, Crispi in Korzu Verdi. V ulici Garibaldi so združeni okoljevarstvenikov in odbori občanov postavili svoje stojnice in mikrofoni je bil na razpolago vsakomur, ki je hotel nagovoriti prisotne. Vse se je začelo, ko se je mlada švedinja Greta Thunberg odločila, da bo vsak petek pred švedskim parlamentom stavkala z lepakom v roki in nagovarjala švedsko vlado, naj takoj ukrepa in se bori proti podnebnim spremembam.

/str. 12
Katja Ferletič

Pogovor



Beneška likovna umetnica Luisa Tomasetig o svojem liricnem svetu na skrajnem robu Nediških dolin

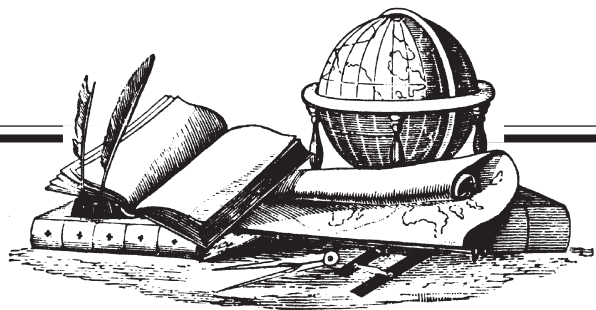
3

Predavanje SD Sončnica



Tokrat je bila v gosteh psihoterapevka Sanja Rozman, ki je govorila o nekemičnih odvisnostih

6



Med Slovenci na peti celini

Pogled v današnji čas (5)

B lizu Jadrana deluje manjše društvo Veseli lovci St. Albans. So edini, ki niso člani Sveta slovenskih organizacij Viktorije in zato po njihovih besedah pogosto izpostavljeni. Ker naj bi jih tudi obiskovalci iz Slovenije pogosto spregledali, so bili mojega obiska posebej veseli. Svoje društvo naj bi ustanovili, ker

skorajda vsa ostala društva svoje lovske sekcije, ki so še vedno aktivne. Društvo Planica se ponaša z največjo dvorano med vsemi klubi, saj sprejme kar 800 ljudi. A tudi to je bilo včasih premalo. Rojaki se še vedno radi spominjajo silvestrovanj, ko se je v Planico prijavilo kar 1000 ljudi, s tem da so silvestrovanja potekala tudi v

Vsakič so jim slovenska društva v celoti krila stroške enomesečnega potovanja. Ob koncih tedna so igrali v klubih, med delovnimi dnevi pa so si ogledovali znamenitosti Avstralije in potovali celo v njeno notranjost. Vsi stroški so jim bili kriti. Ko pa se je letos neki ansambel zanimal, da bi igral v klubih med svojim siceršnjim potovanjem "down under", jih sploh sprejeti niso mogli, saj so vedeli, da zaradi prepozne najave dogodkov ne bo dovolj občinstva, da bi pokrili sploh stroške tistega večera.

Med posameznimi člani klubov se večkrat obuja tudi ideja, da bi vse zgradbe prodali in kupili le en dom sredi Melbourn, kjer bi uredili dvorano, balinišče, restavracijo in mogoče tudi hotel ter ustvarili eno središče za vse Slovence. A da to nikakor ni lahko, so mi ponazorili tudi sami z zgodbo, da, ko so o prodaji debatirali v klubu Istranov, so preventivno poklicali policijo, ker so se bali pretepa. Odkar so prodajo izvedli, članstvo še toliko bolj peša, saj so se številni zaradi užaljenosti oddaljili. Velika omejitev pri razpolaganju s slovenskimi domovi je, da so društva registrirana kot neprofitna in ne plačujejo davkov. Posledično si denarja v primeru prodaje premoženja ni mogoče prosto razdeliti, ampak ga lahko namenijo le dobrodelni organizaciji ali pa pripade državi.

/ dalje
Dejan Valentincič



je Jadran dovolil članstvo le Primorcem (takrat se je imenoval Primorski socialni klub, danes pa je Slovensko-avstralski klub), ostali so lahko hodili le kot gostje in pomagat delati. Ker imajo le 100 članov (v najboljših časih jih je bilo 115), od tega 40 aktivnih, dom preživi tako, da ga vsako nedeljo oddajo protestantski temnopolti skupnosti za maše in druženje. Med člani je največ Štajercev in Dolenjcev, na vrtu imajo tudi mladiko mariborske trte. Zanimivo je, da je lovstvo med Slovenci v Avstraliji zelo prisotno. Poleg tega društva, ki nosi to besedo tudi v svojem imenu, imajo tudi

ostalih društvih. Danes ima Planica še vedno redne prireditve, starejši se dobivajo tudi za kartanje in druge družabne aktivnosti. Časi množičnih prireditev pa so nedvomno minili. Kot največji slovenski dogodek v Avstraliji so mi ljudje sicer navedli gostovanje ansambla Lojzeta Slaka leta 1972, ko se je na koncertu zbralo 3000 ljudi.

Kako se slovenska skupnost spreminja, nazorno priča tudi naslednja zgodba. Nekoč so bila gostovanja ansamblov iz Slovenije v Avstraliji zelo pogosta. Povedali so mi o konkretnem ansamblu, ki je trikrat gostoval na peti celini.

S 1. strani Osvežitev izobrazilila ...

S ledila je pavza, med katero so se lahko udeleženci delavnic okrepčali s kavo in prigrizkom, nato so se tisti, ki so si že ob prijavi izbrali temo delavnice, na kateri bi radi sodelovali, razdelili v skupine.

Izbirali so lahko med petimi različnimi delavnicami. Matejka Grgič je vodila delavnico *Jezikovne napake: pri naslovih, koncertnih, gledaliških listih*; Rossana Paliga je mlade učila *Kaj želi jo novinarji: kako napisati tiskovno sporočilo, kako komunicirati z novinarji itn.* Tilen Lah je govoril o temi *Socialna omrežja: prava delovanja facebooka, instagrama itn., trendi, višanje vidljivosti, oglaševanje*; Mojca Galun jih je učila *Osnove grafike: programi za osnovno oblikovanje, splošna grafična pravila, najpogostejše napake*; Andrej Pisani pa *Kako razviti bla-*

govno znamko: ustvarjanje in uveljavljanje tržne znamke za doseganje prepoznavnosti.

Vse delavnice so bile zelo zanimive in mladi so se pri vsaki kaj novega naučili. Vsak je lahko izbral delavni-



co, ki bi mu prinesla največ znanja, s katerim lahko pomaga v svojem domačem društvu.

Sledilo je še skupno predavanje, ki ga je imela Irena Deželak o temi *Uspešno komuniciranje znotraj delovnih skupin*. Poudarila je, da je v medosebnih odnosih

pomembna jasnost, kajti nejasnost je tisto, kar večkrat privede do nesporazumov. Truditi se moramo za visoko samopodobo in da verjame mo v svoje sodelavce, kajti samo tako lahko ustvarjamo dobre pogoje za delo.

Sledilo je druženje ob aperitivu, med katerim so udeležence tečaja pozdravili razni gostje in sponzorji. Navzoče so pozdravili predsed-

nik Krožka Anton Gregorčič Julijan Čavdek in partnerji, Danijel Dan Malalan iz Slovenskega stalnega gledališča, Evgen Ban za ZSSDI in predstavnik ZKB Mladi. Poleg njih sta pozdrave izrekla še predsednica ZSKD Živka Persi, predsednik Slovenske prosvete Marij Maver; prebrali so pozdrav predsednice Zveze slovenske katoliške prosvete France Padovan; pozdravila sta tudi predsednika obeh krovnih organizacij SSO in SKGZ, Walter Bandelj in Ksenija Dobrila.

Po dolgem popoldnevu v gledališču, na katerem so se mladi učili novih veščin, so si lahko ogledali še najnovjšo produkcijo Slovenskega stalnega gledališča *Goldebergove variacije* in tako na najboljši možen način sklenili sobotno izobraževanje.

O t. i. zakonu "spazzacorrotti"

Resolucija, da bi prišlo do spremembe zakona o korupciji

Deželni svetnik SSK Igor Gabrovec je skupaj s kolegi, deželnimi svetniki Demokratske stranke sopodpisnik resolucije, ki predsednika Fedrigo poziva, da intervenira v odnosu do deželnih parlamentarcev in vsedržavne vlade, zato da pride do spremembe zakona t. i. "spazzacorrotti". Kot znano, so nova določila hudo obremenjujoča za delovanje društev, pri katerih so v odborih aktivno soudeleženi sedanji ali nekdanji izvoljeni politiki in člani statutarne organov političnih strank. Resolucija je bila vložena z namenom, da pride do čimprejšnje razprave in po možnosti soglasnega sklepa Deželnega sveta FJK.

Trst / Predstavnik SKGZ in SSO pri dijakih Zavoda Stefan

O nastanku in delovanju krovnih organizacij

Kaj sta SKGZ in SSO? Kaj pravzaprav operativno izvajata krovnih organizaciji? Kako med sabo sodelujeta? Kako delujejo ustanove in organizacije narodne skupnosti nasploh?

ponovno spopadli s šolo ob celodnevem dijaškem zborovanju. Srečanje so oblikovali pokrajinski predsednik Slovenske kulturno-gospodarske zveze za Tržaško Igor Tomasetig, sodelavec

pa je razložil pojem narodne skupnosti in delovanja ustanov, ki jo ustvarjajo. Walter Bandelj je izpostavil zdajšnje izzive obeh krovnih; pri tem je bilo slišati predvsem o uspešnem sodelovanju med obema.



Odgovore na vsa ta vprašanja so lahko dobili dijaki Državnega izobraževalnega zavoda Jožef Stefan, ki so se v četrtek, 7. marca, zbrali v veliki telovadnici Stadiona Prvega maja v Trstu, kjer so se po pustnem premoru

SKGZ-ja Martin Lissiach in deželni predsednik Sveta slovenskih organizacij Walter Bandelj. Več kot sto dijakom je Tomasetig razložil zgodovinske dinamike, ki so pripeljale do tega, da danes obstajata dve krovnih organizaciji, Lissiach

Enourno srečanje sta vodila predstavnik dijakov ob sodelovanju vseh ostalih sošolcev, ki so ob tej priložnosti prejeli vsak en izvod predstavitvene brošure SKGZ ter nekaj izvodov nove publikacije *Mi, Slovenci v Italiji*.

Povejmo na glas

Opustimo nevarno zasvojenost

Priporočljivo je, da v postnem času pogledimo v lastno duhovnost, njene darove in blagore. Saj je vendar znano, da je duhovnost v največji meri sposobna odpraviti takšno ali drugačno težavo, ki nas spremlja na poti življenja. Preprosto nas odtrga od splošnih prepoznanj in smernic ter nam ponudi rešitev, ki je sicer ne bi odkrili. In tako se naš odnos do nas samih in istočasno do drugih spremeni, olajša in srečnejši smo v sebi, srečnejši v družbi svojih bližnjih in manj bližnjih. Duhovnost nas more rešiti obremenjujočih navad in razvad, duhovnost nam učinkovito pomaga, da presežemo ali celo povsem odpravimo kakšno našo zasvojenost, ki nam ni nikoli v korist in lahko škoduje tudi drugim. Ena od takih nevarnih navad ali celo zasvojenosti je prav gotovo navezanost na mobilni telefon s posebnim poudarkom na njegovi uporabi med vožnjo sredi prometa. S tem ne bi povedali nič novega, ko se ne bi ta nevarna navada širila in stopnjevala, tako da jo odgovarjajoče službe vse pozorneje spremljajo in opozarjajo na njeno porast in zaradi nje vse večje število prometnih nesreč. Prometne nesreče pa zahtevajo žrtve, ranjene in tudi mrtve, zato je nemara več kot umestno, da razmislimo, kako bi to že vnaprej preprečili. Če bi s tem okrepili varnost sebe in toliko bolj drugih, bi bil to že nemajhen rezultat sedanjega postnega obdobja, ki nas kliče k srečnejši podobi nas samih in s tem srečnejše družbe v celoti. V naši deželi je cestna policija v preteklem

letu zalotila 1098 voznikov, ki so med vožnjo telefonirali, kar je sto več kot leto poprej. Na vsedržavni ravni je bilo ugotovljeno, da je po novem prvi razlog za nesreče raztresenost in ne več alkohol in tej raztresenosti je ime uporaba telefona, ko vozimo. V Sloveniji so strokovno ugotovili, da telefoniranje med vožnjo možnost za nesrečo poveča kar za štirikrat, posebno zgovorni pa so rezultati ankete, kjer so vprašani ostali anonimni in so zato govorili resnico. Vsak četrti voznik avtomobila je priznal, da kliče ali sprejema klice med vožnjo, vsak osmi pošilja sms oziroma se poslužuje elektronske pošte. Zbranost je v obeh primerih zelo zmanjšana, sposobnost hitrega ukrepanja zaradi nevarne situacije, ki se ne pojavi tako malokrat, skoraj razpolovljena ali sprožena prepozno. Še več, pravijo izvedenci, tudi t. i. prostoročno telefoniranje med vožnjo zmanjšuje zbranost, kar v določeni meri velja že za vneto pogovarjanje s sopotnikom. Skratka, kot vozniki, in to je postni pogled, naj nikoli ne poslušamo zla, ki nas hvali, kako smo mojstri vožnje, kako naj ne bomo na cesti preveč zaskrbljeni, saj se ne bo nič zgodilo, naj ne pretiravamo s previdnostjo, bodimo torej sproščeni ali celo rahlo predrzni in junaški. Zlo nam pač hoče slabo, slabo nam in tistim, ki jim naša objest lahko škoduje, zato je prav, da ga zavrnemo in ga ne sprejmemo za svojega gospodarja, čeprav se nam ob vsaki priložnosti laska in nas zapeljivo poveličuje.

Janez Povše

POGOVOR Luisa Tomasetig

Častitljiva žena z beneških livad

Luisa Tomasetig, beneško umetnico, ki jo ceni in pozna tudi furlanski svet, si težko predstavljamo izven varnega, zelenega objema Nediških dolin. Kot sama trdi, ji Benečija pomeni predvsem magično zavetje prelepe narave, gozdov, ki rišejo pravljice, neba in skrivnostnih kotlin, kjer se srečuje z bajnimi bitji. Pri njej doma, v predmestju Čedad, do drevesa ujeta v nebo. In ona ne razume tistih, ki jih sekajo in obrezujejo. Doma pri Luisi je čutiti nežni odmev narave. Mir predvsem, žvrgolenje, nevsiljivo dobrikanje dveh muc, simfonijo barv, ki lepšajo vsakdan. Med barvami, mapami in blazinami je enostavno prijetno. Okna so tudi v zgodnji pomladi odprta, kot bi umetnica ne mogla živeti brez zvokov, brez narave, brez neba in ptic. In večkrat me med intervjujem prekinje, češ, pojdiva za trenutek ven. Na kamnite stopnice, ki zrejo visoko v objem ciprese, vrha katere od tam spodaj ni videti. Luisa ni rojena v mestu. Otroštvo je preživela na skrajnem robu Nediških dolin, kjer je na svet prišla leta 1968, na pobočju med Idrsko in Rečansko dolino, v naselju Štuoblan. San Volfango v italijanščini. Njeni so bili edini prebivalci kraja in Luisa je svoje otroštvo in najstniška leta preživela v tesni simbiozi z naravo. Travniki, gozdovi, divja samota so ji pomenili vse in so se že v tistih letih močno zarasli v njeno bit. Narava je najlepši odtenek otroštva, ki se ga spominja. Ne vemo, ali je želela po likovnem izražanju botlovsko ravno lepota beneških krajin, a v tistih letih je mlada Luisa, kljub nasprotovanju domačih, odločila, da se bo vpisala na umetniško gimnazijo v Videm.

Tvoji starši so nasprotovali, da bi se ukvarjala z umetnostjo?

Niso. Želeli so si le, da ne bi študirala tako daleč, da ne bi bilo tako dolgih voženj, da bi hodila v šolo v Čedad ali Špietar in bi mi ne bilo treba dolge ure sedeti v avtobusu. Dejansko ne vem, ali je bila moja izbira pravilna, kajti šola mi ni dala tega, kar sem od nje pričakovala. Da imaš res nekaj od umetniške gimnazije, moraš imeti zares izredne profesorje. Če so mentorji povprečni, postane tudi umetniška smer čisto navadna višja šola. Z umetnostjo sem se sicer srečala ravno na šoli, veliko pomembnejši pa so bili zame tečaji, ki sem jih obiskovala pri Štepanu Zavrelu v kraju Rugolo di Sarnede. Njegov magični pravljicni svet, Štepan Zavrel je prenesel liriko v ilustracijo, me je popolnoma prevzel, šlo je za pravo usodno srečanje z umetnostjo, ki je močno vplivalo na moje življenjsko delo.

Torej je ravno Zavrel človek, ki ti je dal smernice in vodila za nadaljnje ustvarjanje?

Zavrel, ki je med drugim vplival na številne evropske umetnike, je imel velik vpliv tudi na moje mladostne izbire. Še veliko pomembnejša osebnost v mojem življenju, v letih, ko sem iskala tako smer kot pogum, pa je bil Pavel Petricig. S Petricigom sem delala veliko let in ravno on me je pripravil do tega, da sem začela ilustrirati knjige. Ilustrirala sem lepo število publikacij, nekaj je bilo pravljič, večina del je bila povezanih z našo beneško stvarnostjo. Izhajale so pri za-

drugi Lipa, ki se ni ukvarjala samo z založništvom, ampak tudi s številnimi drugimi dejavnostmi. Ko gledam nazaj na ta dela iz svojega prvega ustvarjalnega obdobja, se mi nekatera zdijo prav grda, ne maram jih. Sem pa človek, ki obdrži vse, in mislim, da je to pozitivno. Iz preteklosti se namreč učim, znova pregledujem stare ilustracije, vidim napake, gledam jih kritično in učim se na njih.

Katera dela iz tega obdobja so ti najbolj ostala v spominu?

Naj omenim, da sem v tem obdobju največ poseljala po črno-beli tehniki. Najpomembnejša likovna izkušnja so bili tako imenovani Zgodovinski listi (Schede storiche), ki smo jih pripravili in ilustrirali z namenom, da bi otrokom na lahkoten način predstavili zgodovino naših krajev. Barve sem začela uporabljati pozneje, prvič, ko sem ilustrirala pravljično Mjute Povasnice Ljubice in Arpit. Gre za zgodbo, ki se dogaja na Matajurju, zapisala jo je Ziva Gruđen, namenjena pa je seveda otrokom. Zgodba me je zelo očarala, menda zato, ker govori o resnici, ki je nekeje zajeta v usodo vsakega izmed nas. Govori o nekom, ki se za nekaj odloči, pa čeprav ve, da bo imelo njegovo dejanje grozovite posledice. Kljub temu si ne more pomagati, da bi vseeno ne naredil, česar bi v resnici ne smel. Taka je pač človeška usoda. Taki smo menda vsi.

V tem času se je začelo tudi sodelovanje s kulturnim društvom Menocchio iz kraja Montereale Valcellina. Začele so se delavnice za otroke in spet mi je bil v veliko oporo mentor Pavel Petricig s svojim konceptom šole, dela z otroki, vzgoje in pomembne vloge, ki jo imata v tem okviru likovna umetnost in likovno podajanje. To so bila leta polna izkušenj, veliko je bilo sodelovanja z raznimi založbami, med drugim me pozitivni spomini vežejo na založbo C'era una volta iz Pordenona, ki je bila sicer v tistih letih že v zatonu, zato pa zame nič manj zanimiva in privlačna. To je zelo bogata izkušnja, čeprav ne z ekonomskega vidika, izšli sta dve knjigi, poskrbela sem tudi za opremo in grafično oblikovanje izdaj. V teh letih sem tudi skrbela za organizacijo nekaterih manjših, pa tudi večjih umetniških razstav, ne le svojih, ampak tudi za razstave drugih kolegov. Zanimivo delo, ob katerem sem si nabrala izkušnje.

To o ilustriranju, kaj pa slikanje? Si se v teh letih kaj ukvarjala s slikanjem?

Seveda sem se, čeprav je imelo ilustriranje v tem obdobju prioriteto. Ukvarjala sem se predvsem z nefigurativnim ali samo bežno figurativnim slikarstvom. V tem času so nastajala Obzorja (Orizzonti). V okviru slikarske dejavnosti sem se udeleževala tudi številnih simpozijev doma in v tujini. Že od samega začetka, od leta 2003, sem sodelovala pri izredno pozitivni pobudi, Arden v Lonjerju pri Trstu. Vodja tega enkratnega srečanja umet-

nikov s celega sveta je bila Jana Pečar, sodelovala pa je vsa vas. Spali in jedli smo v zasebnih hišah, ljudje so nas podpirali, živeli in risali smo z vasio in za vas. Trajalo je 15 let, dokler se pač Jana ni odselila. Simpozij je imel v gosteh umetnike iz Evrope, pa tudi od drugod, pobuda je bila namenjena sodobni umetnosti, se pravi, da tu niso nastajale tiste navadne slikice s pokrajinami, ampak zares enkratne, inovativne, zanimive stvaritve.

Si na svoji poti pozneje srečala še nekaj ljudi, s katerimi si rada sodelovala?

Vsekakor je eden izmed teh Marko Sosič! Poiskal me je sam. Želel je, da bi sodelovala pri scenografiji za lutkovni projekt, in sicer za uprizoritev beneške pravljice Olgica in mavrica. Gre spet za zelo lepo pravljično, izkušnja je bila enkratna, saj sem prvič v življenju sodelovala pri tako velikem načrtu in prvič v življenju sem spoznala ekipno delo. Scenografija je bila zelo zahtevna, na oder sem postavila ogromno omaro, vse, kar je bilo notri, pa je bilo iz papirmašeja in drugega preproste materiala. To je bilo obdobje, ko sem veliko delala, ustvarjala s papirmašejem. Sodelovanje z Markom je bilo odlično. Ujela sva se, razumela. Ekipno delo pa je bilo zame pravo odkritje ... Projekt je bil tako zahteven, da sem se ga ustrašila. V Trstu, v gledališču, sem preživela teden dni. Ker sem bila vajena ilustrirati knjige, sem pomislila na delo, ki me čaka, ko bo treba postavljati in sestaviti sceno. Kako bom to sploh zmogla, sem se spraševala in me je bilo strah. In ko sem ravno zbiralala moči, da začnem, sem se obrnila in videla, da je scena že nared. Zame, ki sem od začetka delala sama, je bilo to nekaj novega. Spominjam se tehničnega vodje, Petra Furlana, še vedno sem mu hvaležna in ga občudujem. To je bilo leta 2006, mislim ...

Leto ali dve pozneje sem v istem gledališču imela samostojno razstavo, isto razstavo pa so potem leta 2009 predstavili tudi v Čedadu. To je bila ena izmed razstav, ki so se mi najbolj vtisnile v spomin. Bila je neke vrste pregled

čez ves moj opus. Imela sem več razstav, veliko samostojnih, pa tudi kolektivnih, a priznam, da mi zadnje ne pomenijo veliko, da jih nekako ne maram.

Prej si nam povedala, da si se v nekem obdobju posvetila papirmašejem? Katere tehnike so ti še pri srcu?

Konstanta v mojem življenju je slikanje, slikanje s podajanjem barv, večkrat popolnoma abstraktno. Od nekdaj me spremlja tudi želja po raziskovanju, spoznavanju, odkrivanju novih materialov. Želja po novem, po tem, kar na likovnem področju ni še točno opredeljeno. Vedno me mika, da material otipam, uporabim, zavoham, spoznam. Ukvarjala sem se s kolažem, ksilografijo, spoznavala sem različne tehnike tiskanja. Kar zadeva ilustracije, sem s črno-bele tehnike prešla na akvarel, a ta tehnika mi ni odgovarjala. Kmalu sem odkrila akrilne barve, pristala pa sem na mešani tehniki, ki omogoča, da bolje in bolj dovršeno izrazim, kar imam v mislih. Akril je vsekakor baza. Daje mi možnost, da narisano popravljam, izpopolnjujem, spreminjam. Akvarel je zame pretog. Ni prostora za premislek, spremembe. Ko sem še uporabljala črno-belo tehniko, sem bila obsedena s tankimi črtami. Vse je moralo biti tako tanko, da si komaj videl.

Zdaj vodiš številne tečaje za otroke in odrasle ...

Vzporedno z ustvarjanjem sem se že od začetka ukvarjala z delavnici, tako za otroke kot za odrasle. Vodila sem tudi tečaje za učitelje in vzgojitelje. Ravno zdaj imam tečaj v prostorih društva Ivan Trinko. Za odrasle in otroke. Ker me je delo z ljudmi od nekdaj veselilo, sem se

prijavila tudi na tečaj umetnostne terapije. Zanimalo me je, kako lahko ljudem z umetnostjo pomagaš. Spoznala sem, kako lahko delaš z ljudmi, ki na umetnostnem področju nimajo tistega izrazitega talenta, a potrebujejo umetnost, da ujamejo sami sebe in si pomagajo iz težav. Z likovnim izražanjem lahko vsak pripoveduje, pove, vrže iz sebe tisto, kar nosi skrito v globini duše. Spoznala sem, kaj želim v resnici nuditi ljudem. Predvsem možnost, da dobijo veselje do ustvarjanja, pravzaprav mora biti to igra. Ko ustvarjaš, pritisneš na stikalo, odklopiš. Ta odklop je pomemben. Vsak to naredi na popolnoma drugačen način, a rezultat je enak. Veliko ljudi začne spet verjeti vase, ranjena duša odpravi. To, da lahko risbe tečajnikov beremo, interpretiramo, me dejansko ne zanima. Z odraslimi zdaj delam vse rajši. Podobno tudi z otroki. Z njimi se veliko bolj zabavam kot na začetku. Tedaj sem morala postaviti neke temelje svojemu delu, zdaj pa je vse skupaj bolj veselo, igrivo.

Kako in kdaj si začela risati?

Začela sem seveda kot otrok. Ne v šoli. Risala sem doma na bravotve zvezke in knjige. Brat, ki je bil veliko starejši, se je rad ukvarjal z mano. Risala sem mu princeske. Nisem imela barvic, največ sem risala s kemičnim svinčnikom. Uporabljala sem tudi posebne svinčnike, ki jih je imel moj oče, mizar. Pozneje so prišle barve, prišle so podobe živali ...

In je risanje ostalo konstanta v tvojem življenju?

Je, čeprav s presledki. Ko dobim idejo, mi je pomembno, da rišem, da jo dam na papir. Vendar sem imela obdobje, ko sem prenehala risati. To je bilo obdobje pred kakšnimi desetimi leti. Ukvarjati sem se začela s dru-

življenje. Manjkalo mi je, prihajali so novi predlogi, nove ideje. In spet je postalo moj svet in tudi moje delo.

Kdo pa je tvoja publika? Ljudje, ki imajo radi tvoja dela?

Vsekakor je to čudna publika. Samo za primer naj povem, da so bila dela iz mojih zgodnjih let zelo temačna, izbirala sem temne barve. Veliko odraslih jih ni maralo, govorili so, da so pretemna, turobna, niso jim bila všeč. Drugače pa je bilo z otroki. Ko smo obravnavali knjižne ilustracije, sem v laboratorij prišla tudi ostala svoja dela. In otrokom, ki nikoli ne lažejo, so bila všeč, gledali so jih z zanimanjem. Prepričana sem bila in sem še vedno, da, če pogledaš strah v oči, te ne bo nikoli strah, če gledaš v temo, se ne boš nikoli bal teme. Tistega, česar nočeš gledati, se bojiš. Vedno. Če govorimo, da nečesa ni, pomeni, da se tega bojimo. Če pa temo gledaš, je tema samo del življenja, ena izmed tistih številnih stvari, ki nas spremljajo ... Temačnost so v mojih delih videli le odrasli. Bila je njihov problem. Tema je bila del mojega značaja. S časom se zadeve spreminijo. Ker se spreminja značaj, ker se spreminja življenje. In tudi moja dela so postala svetlejša, bolj polna barv. Tega sem seveda vesela. Ampak nikoli ne bom zanikala teme, ki je bila v mojih prvih delih, ki me je spremljala skozi tisto obdobje.

Moja publika? Vem, da so ljudje, ki imajo radi to, kar slikam, ki imajo radi moje barve, moje podobe, moje delo. Srečna sem, da je tako. Hvaležna sem jim. Vedno čutim to veliko hvaležnost, ker sem v bistvu negotova oseba. Ker nisem tako zaverovana vase, gotova same sebe, da bi tega odobravanja publike ne potrebovala. Zgodilo se je celo, da so v okviru posameznih razstav ne-



gimi načrti, izbiri pa je veliko botrovala tudi ekonomska stiska. Z umetnostjo težko živiš, poleg tega pa sem jaz zelo slab posrednik same sebe. Nisem podjetnik, ne znam tržiti svojega dela.

A slikanje je spet prišlo v moje

katera dela enostavno izginila, nekdo si jih je pač prisvojil. Konec koncev sem bila tega vesela. Nekdo si je zaželel, da bi imel doma moje delo. Kakšna čast, sem pomislila ...

Suzi Pertot

Od 11. do 17. marca

Bogat program srečanj in prireditev ob praznovanju goriških zavetnikov

Svečano jutranje so-maševanje v goriški stolni cerkvi v soboto, 16. marca, je bilo vrhunec bogatega niza praznovanj mestnih zavetnikov sv. Hilarija in Tacijana. Nadškof Carlo Redaelli je v homiliji poudaril, da danes ne živimo v času preganjanj, toda niti v času velikega - cerkvenega in družbenega - blagostanja. Živimo v času krize, prehoda, sprememb. In kristjani moramo živeti evangelij tu in zdaj, ne včeraj ali jutri, je poudaril nadškof.

Praznovanje mestnih farnih zavetnikov, sv. Hilarija in Tacijana, drugega oglejskega škofa in njegovega diakona, ki sta umrla mučeniške smrti 16. marca pred 1.735 leti, se je začelo v ponedeljek, 11. marca, z molitvijo in čiščenjem Najsvetjega v prezbitariju goriške stolne cer-

kve. Uro molitve je vodil nekdanji stolni župnik Sinuhe Marotta, ki je v krajši misli med drugim poudaril, da nam Kristusova prisotnost skozi stoletja v goriški Cerkvi pomaga premagovati egoizem, se reševati strahov, videti v bližnjem brata, videti v ljudeh drugačnih jezikov in kultur bogastvo. V torek, 12. marca, je bilo v Kul-

turnem domu srečanje z Luigi-jem Ciottijem, ustanoviteljem združenj Abele in Libera (*na sliki spodaj*): dvorana je bila odločno premajhna za vse ljudi, ki so želeli prisluhniti karizmatičnemu duhovniku, ki se več desetletij bori proti mafijam, revščini in odvisnostim ter s svojo vizijo pravičnosti zna nagovarjati vse ljudi dobre vol-



Foto dd

Skozi drugačno prizmo (6)

Še o okolju

Tokrat se ne moremo izogniti "okoljski" tematiki, ko so se zgodili znameniti protesti. K tem je pozvala mlada Greta Thunberg, ki je trenutna svetovna zvezda – prav mogoče je, da ji bodo podelili še Nobelovo nagrado, kar že pove veliko, če ne vse. Čudna povezava je to, saj imamo po eni strani to medijsko izpostavljenost, po drugi strani prodajo nove knjige njene mame, ki je, kot po naključju, znana pevka Malena Ernman. V ozadju pa je tudi Ingmar Rentzhog, strokovnjak za marketing, s svojim "start-up" podjetjem. Na protestih smo slišali spet ene in iste pozive, ki jih že stalno poslušamo, kot, recimo, tisti k veganstvu kot poti odrešenja, imeli smo kričanje proti "ukradeni prihodnosti", na koncu pa je bil tudi odstranjen prah iz petdeset let starih sloganov revolucije 60. letih 20. stoletja. Ta naj bi naredila tako ogromno dobrega, da se je hvaležno spominjajo celo nekateri sobratje. V cerkvenem hipijevstvu sicer najbrž uživajo danes le še oni sami, obenem s tistimi, ki so bili takrat mladi. Od

teh sloganov iz 60. let očitno ta o "naravi" še vedno "pali", kot bi se reklo v slengu, drži pa tudi, da morda najde še največji družbeni konsenz. Ostali ta konsenz sicer vseeno imajo v družbi, vendar ne tako očitnega, če, recimo, govorimo o "sveti trojici" tistih let – seksu, drogi in rock-'n'-rollu. Temeljne težave okolja seveda tičijo v človekovi notranjosti, prava prihodnost pa je vselej v "mi", ne pa v "jaz", kar lepo pravi angleški mislec Roger Scruton, sicer velik ambientalist, kakor se tudi pravi tistim, ki se borijo za dobro okolje. K njemu se morda še vrnemo. Torej, "mi", ne pa "jaz" oz. ta "hiperindividualizem", o katerem je govoril kard. Eijk. Grajenje skupnosti, ki temelji na pravih vrednotah, na temeljni skupnosti, ki je družina – ta je seveda ena in edina, ne pa da sem bašemo vse živo -, pa seveda čistost misli in jezika, da bi bila čistejša posledično tudi naša dejanja. Zato so močno nevarne utopije o "reševanju sveta", če najprej ne počistimo pod svojo streho. Tako pa kličemo ena in ista revolucionarna gesla, med-

tem ko je revolucija zdesetkala zahodno prebivalstvo. Spominjamo se različnih žrtv, kar je sicer prav, a nočemo povedati, kako sta aids in legalni splav naredila v desetletjih pokol, ki je precej večji od žrtv ne samo druge svetovne vojne, temveč tudi tistih tov. Stalina in še koga. Spet je šlo le za: "Jaz, potem jaz, potem dolgo nič in potem spet jaz". O "mi" ne duha ne sluha. Igre brez meja v moralnem pravilu Aleisterja Crowleyja, da delamo, kar nas je volja. Takrat so se pač še kako dobro zavedali, da je treba zlasti vplivati na mlade, da se jim vzame duša in odklopi razum. Tako bi ostala samo še človeška estetika, torej njegovi čuti in čustva, ostalega nič. Manipulacija je dandanes neverjetno enostavna in se dogaja v vseh krogih. Zato se strinjam s sociologom Giulianom Guzzom in ne verjamem tem pozivom o boju za podnebje. Morda bi si veljalo pogledati glede tega govor goriškega domačina in Nobelovega nagradjenca, senatorja Carla Rubbie, a to je najbrž pretežko. Tako da bom tudi sam, kakor Guzzo, bolj verjel vsemu skupaj, kadar bodo namesto k ugašanju avtov in motorjev pozivali k "ugašnjenju" televizije.

Andrej Vončina

Slovenski škofje ob letošnjem postnem času

Molitev, odpoved, dobra dela

Slovenski škofje so na 111. redni seji Slovenske škofovske konference, ki je potekala 11. marca 2019 v Kopru, spregovorili tudi o postnem času in praznovanju Velike noči ter sprejeli naslednjo izjavo: Škofje vabijo slovenske katoliške vernike, da se v postnem času duhovno pripravijo na praznovanje Velike noči z osebno in družinsko molitvijo ter udeležbo pri svetih mašah; dnevno prebirajo in premišlujejo Sveto pismo; se udeležijo obhajanja spokornega bogoslužja ter zakramenta svete spovedi; molijo rožni venec oziroma romajo na božje poti; obiskujejo bolne, ostarele ali osamljene; darujejo materialno po-

moč ubogim in zapostavljenim osebno ali po karitativnih ustanovah; se telesno postijo z odpovedjo določeni hrani, razvadam oziroma se pridružijo pobudi "40 dni brez alkohola" ter v duhu posta premišlujejo o pomenu in darovanju trpljenja. Ob tem škofje še posebej poudarjajo pomen molitve in premišljevanja križevega pota za vsakega kristjana. Naše trpljenje, ki ga združujemo s Kristusovim trpljenjem, je naša pot v večno življenje. Zato je premišljevanje križevega pota najbolj primerna priprava na darovanje našega trpljenja. Pomembno je, da se vsi kristjani zavedamo, da trpljenja in smrti v življenju ne iščemo, ko

pa se z njima soočimo, ju darujemo in potrpežljivo prenašamo. Papež Frančišek je dejal, da se kristjani vedno soočamo "s skušnjava, da bi hodili za Kristusom brez križa, še več, da bi Boga poučili o pravi poti kakor Peter, ki je dejal: 'Ne, Gospod, to se ne sme zgoditi'. Toda Jezus nas spominja, da je njegova pot pot ljubezni. In rešnične ljubezni ni brez žrtvovanja samega sebe".

Prav tako pa se moramo zavedati, da na tem svetu nimata končne besede trpljenje in smrt, temveč vstajenje in ljubezen. V tej veri smo vsi verniki povabljeni, da se ob koncu postnega časa udeležimo bogoslužij velikega tedna in Velike noči. S tem bomo pokazali, da z veseljem izpovedujemo vero v vstalega Kristusa in da želimo svojo vero živeti v svojih družinah in župnijah.

Msgr. Stanislav Zore, ljubljanski nadškof metropolit in predsednik Slovenske škofovske konference

je. V sredo, 13. marca, je v KC Lojze Bratuž msgr. Giancarlo Maria Bregantini, nadškof iz Campobassa (*na sliki desno zgoraj*), govoril o "človeški ekologiji": na osnovi papeževe enciklike Laudato sii je govoril o skrbi za lepo, o celostnem in solidarnem razvoju, o vzgoji za "ekološko državljanstvo". V četrtek, 14. marca, je bilo v dvorani Incontro v Podturnu posebno zanimivo srečanje: sociologa Alessandro Castagnaro in Gabriella Burba sta podala dokaj izčrpno demografsko analizo Goriške, veliko je bilo tudi podatkov o vernosti Goričanov; še najbolj zanimive so bile besede prof. Castagnara o tem, kaj Cerkev danes je in kaj več ni. V

petek, 15. marca, so bila na sporedu športna srečanja v organizaciji združenja Libera: univerzitetni študentje so se srečali z jetniki v ul. Barzellini in s prosilci za azil na nogometnem igrišču župnijskega središča Pastor Angelicus ob stolnici. Zvečer je bilo v stolni cerkvi srečanje, posvečeno umetnosti: javnosti so predstavili obnovljen oltar presvetega zakramenta in druge bisere mestne katedrale, izjemoma so bili na ogled posebno dragoceni relikviariji. Ločeno in tudi skupaj so (tudi s skladbami goriških skladateljev) zapeli zbori Cappella Metropolitana, S. Ignazio, S. Lucia iz Podturna, Polifonico Caprivese in don Nino Bearzot iz Šlovenca. V soboto proti večeru je bila v dvorani Della



Foto dd

Torre Fundacije Cassa di Risparmio v Gosposki ulici svečana podelitev 19. nagrade sv. Hilarij in Tacijan: prešla jo je upokojena goriška zdravnica, radiologinja dr. Roberta Chersevani. V nedeljo, 17. marca, je bil ob koncu prazničnega tedna pravi ljudski praznik: po maši pri sv. Ignaciju se je na Travniku zbralo več skupin v srednjeveških oblekah, ki so nato v sprevodu krenili proti grajskemu naselju. / D

Pomladno čiščenje telesa in duše

Med postom in dieto

Razprave o postu in raznih dietah v tem smislu srečujemo v vsakem letnem času, posebej še v zvezi s t. i. pomladanskim čiščenjem telesa. V pomladni čas pa pade tudi postni čas kot del cerkvenega leta. V čem pa je razlika? Medicinski post – dieta – ima navadno dva namena: prečiščevanje telesa in pomlajevanje telesne substance, obenem pa tudi zdravljenje take konkretne bolezni. Dieta je torej usmerjena v človekovo telo, bodisi zaradi želje ali potrebe po zmanjšanju telesne

mase (teže) ali iz konkretnih zdravstvenih razlogov. Verski (religiozni) post pa gre v drugo smer. Krščanski pomen posta je usmerjen v našo notranjost. Toliko vsega se kopiči v nas dan za dnem, toliko doživimo, v postnem času pa naj bi vso to zmešnjavo prevetrili, osmislili, se rešili bremena negativnih novic, ki nas bombardirajo dan na dan in nas dušijo, begajo in zapirajo vase. Post je torej pot/čas, da se uredimo duševnih smeti, uredimo misli in odnose z drugimi okrog nas in s tem tudi z Bogom. Postni čas omogoča,

da se zavemo svojih misli, se notranje uravnovesimo, odpremo oči srca in tako doživimo svojo pravo vrednost (saj smo ustvarjeni po Božji podobi!). Post danes je torej še vse kaj drugega kot le odpoved hrani, raznim ugodjem, je pot iz sebe naproti sočloveku in po njem naproti Bogu. "Kar ste storili enemu teh mojih najmanjših bratov, ste meni storili", še vedno odmevajo Jezusove besede, ki jih bomo slišali tudi ob koncu časov in nam dajo misliti vsak dan, še posebej, ko nas obvladuje težnja po umiku namesto k srečanju – s seboj, z drugim in z Bogom. Sicer pa enega brez dugega ni, kar pove tudi Jezusov stavek.

Ambrož Kodelja

ZAKAJ PRAV JEZUS? (61)

PRIMOŽ KREČIČ

Jezus je novi obraz Boga

V preteklih obdobjih je katoliška misel pogosto ločevala razumski pogled na Boga na osnovi grških filozofij in duhovno izkustveni pogled. V zadnjih desetletjih je teologija naredila velik razvoj in predstavila celovito podobo o Bogu, ki se je razodel v življenju, smrti in vstajenju Jezusa Kristusa. K temu so pripomogli tudi nekateri svetniki: sv. Terezija Deteta Jezusa, sv. Faustina Kovalska in papeži: Janez Pavel II., Benedikt XVI. in Frančišek.

Že v Stari zavezi je bil močno izpostavljen osebni odnos Boga do svojega izvoljenega ljudstva, da je skrbel zanj, ga varoval. Ljudstvo pa se je obvezalo, da mu bo zvesto. Ker se ni držalo tega, so prišli odpadi, ločitve, tudi novo begunstvo in suženjstvo. Bog je svaril ljudstvo po prerokih. Ko pa je bilo kaznovano in se je znašlo v težavah, je Bog po prerokih dvigal duha in razodeval svoje usmiljenje ter odpuščanje. Zname so besede preroka Izaija: "Mar pozabi žena svojega otročiča in se ne usmili otroka svojega telesa? A tudi če bi one pozabile, jaz te ne pozabim". (Iz 49,15) V Novi zavezi je še posebno 15. poglavje Lukovega evangelija posvečeno razodetju Božjega usmiljenja. Jezus je predstavil te prilike v prepisu s farizeji ter pismouki. Ti so se pohujševali ob ljubezni Jezusovega Boga, ki ljubi preko vseh človeških mej. Lahko bi jim očitali, da so pozabili na sporočilo prerokov in zaprli podobo Boga v golo pravičnost ter strah. V priliki o usmiljenem očetu in dveh sinovih se je razodela rešnična in živa podoba Boga, kot jo je živel in doživljal Jezus Kristus. Bog je pravičen in usmiljen. Pripravljen je do neskončnosti odpustiti grehe ljudem, če se zatečejo k njemu in se kesajo. Obenem pa prednostno ljubi vse, ki trpijo, so ubogi, nemočni, ob robu. Bog tudi spoštuje svobodo vsakega človeka in celo dopusti, da se ljudje postavijo proti njemu ter ga zavrnejo. Ko pa se odločijo in se vrnejo iz 'tujega kraja', jih dobrohotno sprejme in pripravi gostijo. (Lk 15, 18-19) Oče nima v Lukovi priliki le sočutja do sina, am-

pak ga tudi zavije v najbolj občuten objem, da ga začuti v svoje mehke organe. Ta objem je značilen za odnos med materjo in otrokom. Bog je kot oče in mati, ki v svojem usmiljenju ponovno rojeva izgubljenega otroka. O tem je sv. Janez Pavel II. spregovoril v svoji okrožnici o Božjem usmiljenju. Božja ljubezen, ki jo je oznanjal Jezus, predstavlja veliko spremembo v predstavljanju Boga v človeški zgodovini. Jezus je povedal apostolu Filipu, da kdor vidi njega, vidi Očeta. (Jn 14,9) Vsak Jezusov gib in dejanje ter besede razodevajo Očetovo ljubezen. Prav tako je vabil učence, da bi se izpraznili od svoje sebičnosti, samozadostnosti in prazne slave ter zaživel v njegovi ljubezni. Umil jim je noge, razlomil kruh in jim pokazal ljubezen do konca, (Jn 13,1) da bi se naučili služenja v njegovem Duhu. S tem je razkril tisto ljubezen, ki jo je kasneje Cerkev izrazila s pojmom Sveta Trojica, ki predstavlja intimno življenje in podarjanje med Očetom, Sinom in Svetim Duhom. V ljubezni Svete Trojice je ustvarjen svet in zlasti človek. Globina in veličina Svete Trojice se je še posebno razodela v Jezusovem trpljenju, smrti in vstajenju. Jezus, ki je bil kot Sin vedno z Očetom, je na križu doživel globoko zapuščeno od njega. V tej notranji temi je zakričal k Očetu in mu obenem izročil svojega Duha. Tudi Oče je trpel z umirajočim Sinom, ker ga je poslal na svet za njegovo rešitev. Sveti Duh je trpel, ker ni mogel vzpostaviti te povezave in podpreti Sinovega darovanja. Nihče si ne more predstavljati tega trpljenja in oddaljenosti, ki ga je doživela vedno združena Božja Trojica. Zato je sveti Janez globoko uvidel, da je Bog ljubezen. (1 Jn 4,8) Za današnjega človeka, ki je prežet z razsvetljenjsko miselnostjo in vidi v pokorščini Bogu oviro za svojo svobodo, predstavlja Bog ljubezni in usmiljenja nov izziv. Ta Bog se ne postavlja za avtoriteto nad njega, ampak ga ljubeznivo vabi v odnos, ko potrpežljivo čaka in trka pred njegovimi vrati. (Raz 3)



KDOR SODELUJE POMAGA ZMAGATI DRUGIM



NATEČAJ
ZA ŽUPNIJE
2019

Zaradi velikega povpraševanja se vrača **TuttixTutti**, natečaj, na katerem bodo nagrajene najboljše ideje tistih, ki pomagajo ljudem v potrebi. Vpiši svojo župnijo in predstavi **svoj solidarnostni projekt**: lahko boš zmagal in osvojil sredstva* za njegovo uresničitev. Če se ga hočeš udeležiti, je dovolj, da organiziraš **formativno srečanje** o ekonomski podpori katoliški Cerkvi in predstaviš družbeno koristen projekt v prid svoji skupnosti. Pogovori se z župnikom in pozanimaj se na portalu tuttixtutti.it

Tudi letos pomagaj in pusti si pomagati.

***PRVA NAGRADA
15.000 EVROV**

Natečaj organizira Služba C.E.I. za promocijo ekonomske podpore katoliški Cerkvi



V sovodenjski občinski knjižnici / Predstavitev knjige Mitje Jurna

Tragična usoda priklenjenih mitraljezcev

V torek, 12. marca, se je v čitalnici sovodenjske knjižnice zbralo lepo število ljudi, ljubiteljev zgodovine in takih, ki jih preprosto zanima, kaj se je na naših gričih in v naših dolinah dogajalo v vojnih obdobjih in po njih. Prišli so, da bi prisluhnili pripovedovanju Mitje Jurna, domačina, priznanega goriškega raziskovalca, publicista, izjemnega poznavalca Krasa in soške fronte v Italiji in Sloveniji. Mitja Juren je predstavil svojo zadnjo knjigo, ki nosi naslov *Legenda o priklenjenih mitraljezcih* in je izšla letos pri založbi Mladika v Trstu, izdal pa je že več knjig o dogodkih iz prve svetovne vojne: *Debela Griža-San Michele 1915-1916* (2010, v založbi Lokande Devetak), *Pozabljeni Kras, ofenzive v jeseni 1916* (2011, Založba Mladika), *Spomin Brestovca* (2012, za Občino Sovodnje ob Soči). Zadnje delo je v sodelovanju z Nicolo Persegattijem izšlo najprej v italijanščini, v slovenščino pa ga je prevedla Lučana Budal, besedilo je uredila Evelina Umek, predgovor je napisal zgodovinar Renato Podbersič, za prelom in grafično oblikovanje pa je poskrbel Danilo Pahor.

Juren je prisotnim povedal, da, čeprav so se komemoracije in projekti ob 100-letnici konca prve svetovne vojne končali, je zanimanje za dogodke tistega zgodovinskega obdobja še zelo živo. Srečanje se je razvijalo okoli teme zbiranja ostalin in orožja v prvi svetovni vojni, s posebno pozornostjo do mitraljezov. Zbiranje ostalin je v naših krajih po-

tekalo v treh različnih obdobjih. Najprej po prvi svetovni vojni, ko so izčrpani in lačni ljudje iskali, zbirali in prodajali kovinske ostanke, predvsem neeksplozivnega orožja in granat, ki so jih z velikim tveganjem deaktivirali, da bi potem prodali tudi razstre-

pobiralce pa prijavljale, češ da si lastijo vojaški material, ki pa je bil na njihovi domači, uničeni in okrvavljeni zemlji. Med predavanjem je Mitja Juren obrazložil, kako in kdaj so v bojih uporabljali mitraljez, osredotočil se je predvsem na avstro-ogrskega



Foto KF

livo. Iz istih razlogov so se pobiralci aktivirali tudi po drugi svetovni vojni, vendar so takrat že imeli na razpolago detektorje kovin z velikimi baterijami, ki jih je za seboj pustila ameriška vojska. Zadnja faza pa se je začela v osemdesetih letih prejšnjega stoletja z modernimi pobiralci, ki še danes iščejo in zbirajo ostaline predvsem za osebno veselje, kot konjiček. Iskanje in večkrat nedogovorno deaktiviranje orožja je med pobiralci povzročilo več fizičnih poškodb in terjalo veliko življenj. V prvih poveljskih letih so neeksplozivna ubojna sredstva iskale tudi italijanske vojaške misije, ki so skrbele za obnovo prizadetega ozemlja, krajevne



Schwarzlose, ki so ga med prvo svetovno vojno uporabljali avstro-ogrski vojaki, med drugo pa tudi italijanski in drugi - zaradi

preprostega mehanizma in enostavnosti vzdrževanja je bilo to zelo zanesljivo orožje. Juren je s pomočjo fotografij, na večini katerih so vojaki, predvsem iz propagandnih razlogov, postavljeni v ponosno statično držo, pojasnil strateški pomen mitraljeza v bitkah in kaj je ostalo o njem in drugem orožju na terenu. Z iskanjem ostalin in mitraljezi je povezana legenda o priklenjenih mitraljezcih, vojaki avstro-ogrske vojske, ki naj bi stali pred jarki, izpostavljeni sovražnikove-mu ognju in naj bi bili z verigami priklenjeni na svoje orožje, ker so se pregrešili zoper vojaško avtoriteto in so zato morali ostati v prvi bojni liniji, privezani zato, da ne bi prestrašeni zbežali pred sovražnim ognjem. "Nesrečneži so bili prepuščeni na milost in nemilost sovražnemu obstreljevanju".

Knjiga je preplet zgodovine in domišljije, resničnih dogodkov, ki so se pripetili na območju soške fronte, in legend, ki so jih ti dogodki med domačini porodili. V osemdesetih letih prejšnjega stoletja, ko se je pojavil nov rod pobiralcev, ki so to počeli predvsem iz strasti in ne iz potrebe, se je v bistroju Soča, na trgu sredi Solkana, ob koncih tedna srečevala posebna skupina navdušencev, ki jih je družilo skupno zanimanje za zbiranje vojnih ostankov. Med njimi je bil tudi Jože, glavni lik knjige. Raziskovali so področja nekdanje fronte, ob zgornjem in spodnjem toku reke Soče, med njimi pa se je širila legenda o mitraljezcih in mnogo drugih. Prav Jože se je med iskanjem na terenu znašel pred ostanki vojaka, mitraljezca, ki je do smrti stal pri svojem orožju: "Vojak je ostal na svojem mestu, ranjeni obraz je obrnil v tla ali pa proti nebu, kot bi hotel izpričati, da je svojo vojaško dolžnost izpolnil do konca". Jože je bil neizmerno vesel, ker je bilo orožje popolno, osupel pa je bil, ko je izkopal verigo, ki je vojaka pritrjevala na mitraljez in ga obsodila na smrt.

Katja Ferletič

Obvestila

V galeriji Kulturnega doma v Gorici je na ogled do ponedeljka, 25. marca 2019, samostojna likovna razstava slikarke Janine Cotič iz Sovodenj ob Soči.

Občina Števerjan v sodelovanju s Civilno zaščito, lovskima družinama iz Števerjana in z Jazbin, društvoma F. B. Sedej in Briški grič ter osnovno šolo A. Gradnik organizira ekološki dan v soboto, 23. marca 2019. Udeleženci se bodo zbrali ob 9. uri pred občinsko hišo. Vabljeni! **Mladi Devinskega mladinskega krožka**, SKD Hrast in PD Vrh Sv. Mihaela vabijo v nedeljo, 24. marca, ob 18. uri v Doberdob v župnijsko dvorano. V režiji mladih bo zaživela gledališko-glasbena produkcija *Legende*. Toplo vabljeni!

V sredo, 27. marca ob 17.30 bodo v Trgovskem domu v Gorici predstavili knjigo *I giorni della Catalogna*. Knjiga je prevod dela Šest dni v Kataloniji, ki ga je časnikiar in politolog Bojan Brezigar objavil novembra 2017, takoj po katalonskem referendumu. Z avtorjem se bo pogovarjal novinar in senator Dimitrij Volčič.

Glasba in disleksija - Akreditiran izobraževalni tečaj za vzgojitelje vrtcev, osnovnih, srednjih in višjih šol v organizaciji SCGV Emil Komel. Tečaj vodi dr. Martina Ozbič, logoped, surdoped, specialno-rehabilitacijski pedagog. Začel se bo v marcu (datume bomo sporočili). Možnost plačila tečaja s t. i. "Carta del docente". Več na 0481 532163.

Romanje v Medjugorje bo letos od 3. do vključno 6. maja. Odhod zgodaj zjutraj iz Nove Gorice in Rožne Doline preko Kozine do Medjugorja, kamor bodo romarji dospeli v popoldanskih urah. Udeležili se bodo sv. maše in raznih bogoslužnih obredov. Informacije in vpis pri g. Darku (0481 32121 ali 370 3201305), za Tržaško pa pri g. J. Markuži, župniku v Zgoniku (tel. 040 229166), za Slovenijo pri ge. Ani (05 3022530). Pri vpisu se poravnajo stroški. Na poti domov, v ponedeljek, 6. maja, bodo imeli sv. mašo v hrvaškem Lurdu v Makarski. Lepo vabljeni!

SKPD F. B. Sedej objavlja razpis za 49. Festival narodno-zabavne glasbe "ŠTEVERJAN 2019", ki bo 5., 6. in 7. julija 2019 med borovci v Števerjanu. Razpisne pogoje, termine in vsa ostala pravila smo objavili na naši spletni strani www.noviglas.eu. Info na www.sedej.org.

PD Rupa-Peč vabi od 23. do 29. avgusta 2019 na čudovit izlet po Cilentu, Amalfijski obali in mestecu Materi, Evropski prestolnici kulture za leto 2019. Informacije Ivo Kovic (0481 882285, 3470967807).

Zaposlimo svetovalca za določen čas na področju kmetijstva in podeželja na Goriškem. Zahtevajo se vsaj višješolska ali visokošolska izobrazba po možnosti biotehniških ved, odlično znanje slovenskega in italijanskega jezika, sposobnosti za svetovanje in pomoč pri izdelavi razvojnih načrtov za kmetijska gospodarstva in ukrepov kmetijske politike EU. Pomembni sta tudi komunikativnost, strpnost in odgovornost. Ponudbe na: AA.SLUZBA@gmail.com

Prispevke za SCGV Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kersevana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale - IBAN IT 97 M 054 841 240 ICC 003 003 6225; SWIFT CREDIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569. "Male oglaš" najdete na našem portalu www.noviglas.eu.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu
(od 22. 3. 2019 do 28. 3. 2019)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 22. marca (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 23. marca (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in ziljskem narečju.

Nedelja, 24. marca ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 25. marca (v studiu Stefania Beretta): Pravljica za lahko noč.

Torek, 26. marca (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 27. marca (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Primorski pridigar Janez Svetokriški. - Izbor melodij.

Četrtek, 28. marca (v studiu Andrej Bavcon): Četrtekov večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

23.03.2016 - 23.03.2019

JORDAN MUCCI

*Pred tremi leti
si odšel od nas, a še
vedno si ljubeče z nami
v naših srcih*
SVOJCI

SCGV E. Komel Snovanja 2019

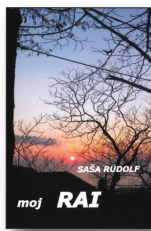
Tudi letos Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice prireja v sodelovanju z raznimi društvi, organizacijami itd. cikel koncertnih večerov Snovanja 2019, po vrsti so že 14. Na njih se bodo, po že ustaljenem programu, predstavili mladi glasbeniki, učenci šole, ki imajo tako priložnost pokazati svojo nadarjenost in napredek, in tudi njihovi profesorji. Kot vsako leto bodo glasbena srečanja v različnih krajih in bodo poslušalce zvabila tudi v sugestivne, morda nepoznane kottičke naše dežele.

Uvodni koncert bo v Verdijevem gledališču v Gorici v nedeljo, 31. marca, ob 18. uri. Na njem se bosta predstavila dva odlična mlada pianista, Alexander Gadjev in Giuseppe Guarrera, ki sta svojo glasbeno pot začela oz. nadaljevala na SCGV Emil Komel in doslej doživela že zavidljive uspehe. Z njima bo tudi združen orkester treh ustanov društva ArsAtelier - Mednarodnega centra za glasbo in umetnost, ki ga je v 90. letih prejšnjega stoletja v sklopu SCGV Emil Komel ustanovil ravnatelj šole prof. Silvan Kerševan, Collegium Apollineum iz Vidma in San Marco iz Pordenona. / IK

KATOLIŠKA KNJIGARNA v Gorici

vabi na kavo s knjigo

Saša Rudolf
MOJ RAI



Z avtorjem, novinarjem in nekdanjim odgovornim urednikom slovenskih informativnih oddaj javne radiotelevizijske hiše RAI, se bo o njegovi službeni poti pogovarjala novinarka Ivana Suhadolc

v sredo, 27. marca 2019, ob 10. uri
v prostorih knjižarne na Travniku 25

Dogodek je del kulturnega programa knjižarne, ki ga sofinancira Javna agencija za knjigo Republike Slovenije



JAVNA AGENCIJA ZA KNJIGO RS

Kavo bo ponudilo podjetje



ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - GORICA
JAVNI SKLAD RS ZA KULTURNE DEJAVNOSTI
ZVEZA PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE
ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV V ITALIJI
ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST

PRIMORSKA POJE 2019

Petek, 22. marca, ob 20.30
Štandrež, cerkev sv. Andreja ap.

Nastopajo:

CeMePZ ZAVRATEC
Nonet KRESNIK - Sežana
MePZ Dr. FRANČIŠEK LAMPE - Črni Vrh nad Idrijo
MePZ MOTIV - Nova Gorica
Komorni zbor IPAVSKA - Vipava

Soprireditelj
Prosvetno društvo Štandrež

Nedelja, 24. marca, ob 17. uri
Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž

Nastopajo:

ŽePZ SPODNJA IDRIJA
MoPZ DELFIN - Izola
Komorni zbor MUSICA VIVA - Tolmin
KLAPA ŠKVADRA - Gornjo Košana
MePZ FRAN VENTURINI - Domjo,
MePZ zbor LIPA - Bazovica in
Harmonikarski orkester "gHOSI" Sežana

Soprireditelj
MoPZ Mirko Filej
Skupnost družin Sončnica

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

vljudno vabijo na
slovesnost podelitve

**15. PRIZNANJA
KAZIMIR HUMAR**

Priznanje prejme

ŠTEVERJANSKI VESTNIK
ob 50-letnici
neprekinjenega izhajanja

ČETRTEK, 21. MARCA 2019, OB 20. URI
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

Gledališka predstava dijakov licejev Trubar – Gregorčič Pogled na “šolske vzgojne metode” skozi prizmo humorja

Kakšni naj bi bili najboljši vzgojni prijem med šolskimi stenami in kaj je sploh vzgoja, so v svojevrstnem, pristnem in zabavnem slogu s prekipevajočo mladostniško silo, ob zelo dobri pripravi, na odru Kulturnega doma v Gorici v četrtek, 14. marca 2019, prikazali dijaki licejev Trubar – Gregorčič iz Gorice. V tej gledališki pustolovščini se jim je pridružilo še pomnožno osebje. Od jeseni so obiskovali gledališko delavnico, ki jo je vodila prof. angleščine Tjaša Ruzzier, poznana tudi v gledaliških krogih kot ujedljivja oblikovalka kabaretnih predstav. Njena je bila že v lanskem šolskem letu zamisel, da bi pripravili v sklopu omenjene delavnice gledališko predstavo. V njej naj bi poskusili odgovoriti na na videz preprosto vprašanje Kaj je vzgoja?, ki v resnici nosi v sebi mnogo zapletenih odtokov. Teh pa je vse prej kot lahko reševati. Pod naslovom *Res dobra šola* je tako nastala zelo prikupna, zabavna “multimedij-ska” gledališka lepljenka, ki tudi z več kot ščepcem humorja in ironičnega nadiha prikazuje različne poglede na vzgojne šolske metode v raznih zgodovinskih obdobjih in v različnih narodnostno-jezikovnih okoljih, kot jih odlikavajo literarne mojstrovine. Šest domiselno zamišljenih prizorov se namreč zvršča v slovenščini, italijanščini, angleščini in antični grščini. Gre za dva roditeljska sestanka, v antiki in danes, in štiri raznolike prizore v ran-

zredu.

Grški trpki vzgojni utrinek – šiba je pela po učenčevem hrbtu – so si gledalci, ki so se v kar lepem številu udeležili tega večera, ogledali posnetega na platnu. Bil je seveda strogo v antični grščini. Dijaki, Majda Ceresatto, Daniel Černic, Lenart Vogrič in Sasha Trettenero, so se izkazali tudi v tekoči izgovarjavi, pri čemer jim je

ka dela Francka McCourta *Teacher man*. Tu je vlogo ubogega profesorja, za katerega se dijaki sploh ne zmenijo, imel Sasha Trettenero. Italijanski šolski svet je bil zaobjet v utrinku, povzetem po romanu *Bianca come il latte, rossa come il sangue* avtorja Alessandra D'Avenie. V njem je kot profesorica, ki govori o svobodi, nastopila Eleonora Brissi. Pogled

sano množico staršev, ki se zbirajo v šolskih prostorih ob roditeljskih sestankih. Ta komična od-slikava dogajanja na šoli je nastala iz duhovito ošiljenega peresa prof. Tjaše Ruzzier, ki je odlično sukala režijsko paličico in dobro spojila gledališki mozaik v dinamično celoto, kljub temu da je bilo kar nekaj scenskih (in kostumskih!) menjav. Pohvale vredni so vsi nastopajoči dijaki, ki so odigrali več različnih vlog in se izkazali tudi kot pevci, plesalci in likovni ustvarjalci (na platnu smo lahko občudovali likovna dela Anike Tosolini, Kee Vogrič in Giade Cristancig, ki sta jim bila mentorja Ivan Žerjal in Alja Slamič). Posebej naj omenimo slikovit ples Thomasa Perica, pa tudi spretno glasbenike skupine The Maff, v kateri igrata tudi Andrej lussa in Patrick Quaggiato. Z njimi so v živo vzneseno zapeli Andrej Rustja, Anastasia Di Pasquale in Rada Vizintin, pa še prof. Ruzzierjeva, ki je odpela tudi znano popevko skupine Pink Floyd *Another brick in the wall*. Dijaki so nanjo ubrali živahne koreografske korake. Skupini The Maff se je s skladbo pridružil tudi kantavtor Drago Mislej Mef. S svojo rapersko izvirno pesmijo, prepreno z lepimi mislimi in poučno poanto, je nastopil tudi nekdanji licejec raper Sebastian Zamaro. Nič manj prikupna ni bila gospa Elena Vizintin, ki se je tako sproščeno kretala po odru, kot bi bila res v učilnici, kjer je treba zmeraj pospravljati za dijake in se



bila v veliko pomoč profesorica klasičnih jezikov Nadja Marinčič. Zaigrali so tretji mimijamb (kratek dramsko-pesniški prizor iz vsakdanjega življenja malih ljudi) Herondasa (3. stol. pr. Kr.). Angleška strogost, pa tudi hinavščina sta se izrisali iz prizora *Hard times* Charlesa Dickensa. Togega, mrkega profesorja je imenitno odigral Luka Paljk, ki je poslušalce presenetil s krasnim podajanjem angleškega besedila, kot bi bil sam Anglež. Uporniški duh iz šestdesetih let prejšnjega stoletja je iskriko zavel iz odlom-

na šolsko delo v slovenskem jeziku pa je Ruzzierjeva povzela po romanu *Senčni ples* prof. Alojza Rebule. S tem se je želela tudi pokloniti nedavno preminulemu pisatelju, dolgoletnemu profesorju klasičnih jezikov na tržaškem liceju F. Prešeren. Iz prizora je razvidno, da tudi slovenski dijaki ne ravno blestijo v domači pripravi: vsak odgovor je dober za neopravljeno delo. V profesorjevo kožo je tu “zlezel” Andrej Rustja. Kabaretno nabrisan, čebljivo hrupen je bil uvod: nastopajoči so prišli na oder iz dvorane in prikazali pi-



truditi s klopi odstranjevati njihove čačke. Hudomušen je bil sam uvod v pe-ster gledališko-glasbeni večer, ko je Tjaša Ruzzier v zabavnem avtointervjuju povedala vse, kar je bilo treba, da se je uresničil zamišljeni projekt. Zahvalila se je nekdanji ravnateljici Elisabetti Kovic, ki je lani podprla to zamisel, pa tudi zdajšnjemu ravnatelju dr. Marcu Jarcu in šolskemu osebju, ki je sodelovalo pri upri-

zoritvi, in seveda nastopajočim dijakom vseh petih razredov vseh smeri, ki so žrtvovali popoldanski čas, saj je gledališka, pravzaprav interdisciplinarna delavnica potekala izven šolskih ur. Zahvala je šla pač vsem, ki so pripomogli k uresničitvi tega prijetnega ustvarjalno razgibanega večera. Vsem sodelujočim se je občinstvo oddolžilo s toplim ploskanjem.

IK

Žlahtna komedija 2019 so Realisti



Foto Jaka Babnik/SLG Celje

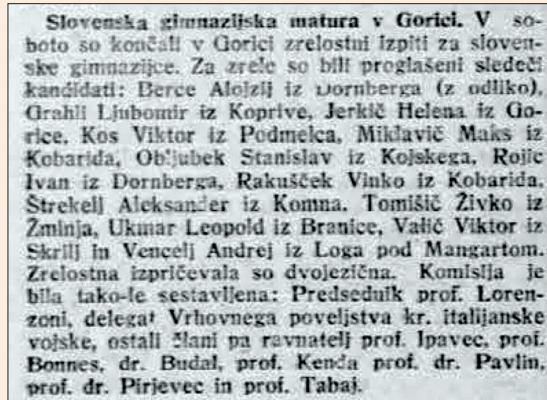
V nedeljo, 17. marca 2019, se je končal 28. festival Dnevi komedije, ki je kot vselej potekal v SLG Celje. “Dvojna” žlahtna komedija leta je postala kabaretna predstava Realisti Jureta Karasa, uprizoritev v izvedbi SNG Nova Gorica, tako po izboru občinstva kot žirije, režiserka predstave Tijana Zinajčič pa žlahtna režiserka. V obrazložitvi med drugim piše, da je “vsak prizor precizno peljan, atmosfera predstave se spretno giblje med realizmom, absurdom, celo grotesko, z minimalnimi sredstvi skozi spretno režiserkino odsko postavitev vsem dobro znana forma kabareta zaživi v novi luči”. O predstavi pa je žirija napisala tudi, da “v poplavi izvrstnih domislic, izvirnih komičnih situacij, odličnih songov in natančnih igralskih kreacij brez pridiganja in nevsiljivo spregovori o Sloveniji tukaj in zdaj”.

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (56)

Dimitri Tabaj

Matura goriške gimnazije 1919 (1)

Na hrbtni strani slike, ki nosi datum 19. 10. 1919, je moj prastric prof. Ivan Tabaj pod naslovom “Matura v Gorici” zapisal imena kolegov in dijakov. Seznam dijakov in profesorjev najdemo tudi v Edinosti z dne 21. 10. 1919. Pred sto leti – v letih 1919-1920 –, čeprav goriška slovenska gimnazija ni več delovala (prav tako učiteljišče), so potekale zadnje mature te šole,



Edinost je 21. oktobra 1919 poročala o maturi na goriški slovenski gimnaziji.

ki je veljala za zelo prestižno šolo, pravzaprav za prvo popolnoma slovensko državno šolo sploh. Šlo je za dijake, ki so se razšli leta 1915, po začetku soške fronte (v Trstu se je pouk občasno nadaljeval v obliki “zaposlovalnih tečajev”, kakor opozarja prof. Branko Marušič). Šolsko leto se je leta 1915 sklenilo že ob Binkošti. Nekateri dijaki (Ukmar, Rojic, Valič) so med vojno obiskovali knezoškofijsko privatno gimnazijo v Zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano, dokler niso bili mobilizirani. Po koncu vojne so Italijani najprej začeli vsiljevati dvojezičnost: “Zrelotna izpričevala so dvojezična”, je poročala Edinost. Seveda je šlo za začetek konca, saj v nadaljevanju so italijanske oblasti kršile določila mednarodnega prava in na vse možne načine nasprotovale ponovnemu odprtju goriške slovenske gimnazije, predlagale so nov sedež v Sežani in na koncu slovensko gimnazijo na Goriškem povsem ukinile (čeprav so začasno ustanovile trirazredno nižjo gimnazijo v Idriji). Gimnazija je ponovno začela delovati leta 1944, pod nemško okupacijo. Naslednika prve gimnazije iz časa habsburške monarhije sta danes Gimnazija Nova Gorica in Licej Primoža Trubarja iz Gorice.

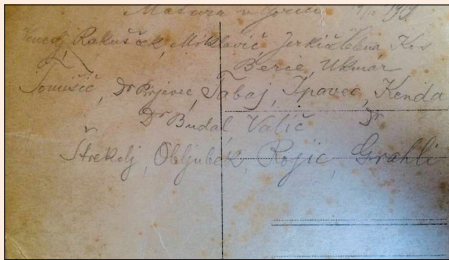
Na omenjeni sliki se od zadnje vrste naprej, od leve proti desni, vrstijo dijaki in profesorji: Vencelj Andrej iz Loga pod Mangartom (v Goriški straži piše s Strmca pri Logu), Rakušček Vinko iz Kobarida, Miklavč Maks iz Kobarida, Jerkič Helena iz Gorice, Kos Viktor iz Podmelca, Berce Alojzij iz Dornberka, Ukmar Leopold iz Branice, Tomišič Živko iz Žminja, prof. dr. Karol Pirjevec, prof. Ivan Tabaj, prof. Andrej Ipavec, prof. Robert Kenda, prof. dr. Andrej Budal, Valič Viktor iz Skrilj, Štrekelj Aleksander iz Komna, Obljubek Stanislav iz Kojškega (v Goriški straži piše s Krasnega), Rojic Ivan iz Dornberka (v Goriški straži piše iz Zalošč), Grahli Ljubomir iz Koprive (v Goriški straži piše iz Skopega).

Z odliko sta končala Berce in Ukmar.

Predsednik komisije je bil prof. Giovanni Lorenzoni, delegat vrhovnega poveljstva okupacijske italijanske kraljeve vojske.

Člani so bili: ravnatelj prof. Andrej Ipavec, prof. Umberto Bonnes, dr. Andrej Budal, prof. Robert Kenda, prof. dr. Josip Pavlin, prof. dr. Karol Pirjevec in prof. Ivan Tabaj.

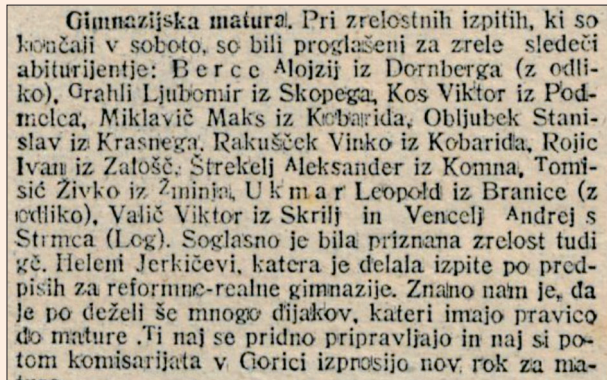
Ivan Tabaj (1879-1939) iz Štandreža, brat mojega pradedu Blaža, je bil v mašnika posvečen 31. julija 1904. 7. avgusta 1904 je imel novo mašo v cerkvi v Štandrežu. Istega leta ga je knezonadškof Andrej Jordan imenoval za prefekta v goriškem deškem semenišču. Kot



Hrbta stran slike: moj prastric prof. Ivan Tabaj je pod naslovom “Matura v Gorici - 19.10.1919” zapisal imena kolegov in dijakov.



Na hrbtni strani te slike, ki nosi datum 19.10.1919, je moj prastric prof. Ivan Tabaj pod naslovom “Matura v Gorici” zapisal imena kolegov in dijakov.



Goriška straža je 23. oktobra 1919 poročala o maturi na goriški slovenski gimnaziji.

PRVO IZVEŠTJE

C. KR. SLOVENSKE DRŽAVNE GIMNAZIJE

V GORICI

V ŠOLSKEM LETU 1913./14.

Izdal vladni svetnik DR. JANKO BEZJAK.

VSEBINA:
1. K ustanovitvi slovenske gimnazije v Gorici. Spisal prof. Andr. Ipavec.
2. Šolska poročila. Sestavi intermistični voditelj.



GORICA 1914.
Založilo vodstvo.
Tiskala Narodna Tiskarna.

Prvo izvešje cesarsko kraljeve slovenske državne gimnazije v Gorici, ki je bila kot samostojna šola ustanovljena leta 1913, čeprav je bil že od leta 1910 pouk na slovenski paralelki popolnoma v slovenskem jeziku.

mlad duhovnik je postal kanclist v nadškofijski pisarni, nato do leta 1911 pa kaplan na Placuti. Do leta 1907 je vodil tudi Alojzijevišče v Gorici. Na začetku je bil pomožni katehet na višji državni gimnaziji in 7. julija 1912 je bil dokončno

imenovan za rednega kateheta na slovenski paralelki goriške gimnazije, ki je bila ustanovljena leta 1910 (pouk je že bil popolnoma v slovenščini). Ko so leta 1913 ustanovili samostojno slovensko gimnazijo, je bil Ivan Tabaj še naprej redni katehet. DELNO OBJAVLJENO TUDI NA PORTALU KAMRA, PORTALU DIGITALIZIRANE KULTURNE DEDIŠČINE SLOVENSKE POKRAJINE (www.kamra.si), KI GA UPRAVLJA OSREDNJA KNJIŽNICA CELJE

V Celovcu razstavi štirih slovenskih umetnikov

V Celovcu sta na ogled razstavi, na katerih se predstavljajo štirje slovenski umetniki. V Galeriji BV razstavlja slikarja Milena Gregorčič in Žarko Vrezec, v Galeriji Generalnega konzulata RS pa slikarka Barbara Kastelec in kipar Peter Abram. Razstavi je organizirala Zveza društev slovenskih likovnih umetnikov (ZDSLJ). Milena Gregorčič se celovškemu občinstvu predstavlja s slikami na prosodni foliji, dolgimi tudi več kot deset metrov, in v prostor



Odprije razstave Milene Gregorčič in Žarka Vrezca v galeriji BV v Celovcu

posegajočimi akrilnimi stvaritvami iz svojega zadnjega ustvarjalnega obdobja. Žarko Vrezec pa razstavlja več kot 50 del, intimnih dnevninskih zapiskov malega formata. Milena Gregorčič se je rodila leta 1952 v Ljubljani. Diplomirala je na oddelku za slikarstvo na ljubljanski likovni akademiji, kjer je nadaljevala podiplomski študij na specialki za grafiko pri Marjanu Pogačniku in Zvestu Apolloniu. Svoja dela je predstavila na skoraj 70 samostojnih in na več kot 400 skupinskih razstavah doma in v tujini. Živi in dela v Ljubljani. Žarko Vrezec se je rodil leta 1950 v Ljubljani. Po ljubljanski srednji Šoli za oblikovanje je slikarstvo študiral na ljubljanski likovni akademiji. Svoja dela je predstavil na približno 140 samostojnih in 500 skupinskih razstavah v Sloveniji in tujini. Živi in ustvarja v Ljubljani.

Razstava njunih del v Galeriji BV bo na ogled do 3. aprila. Barbara Kastelec v Celovcu razstavlja akrile na platno iz cikla Prinašalci življenja, Peter Abram pa se predstavlja z malimi plastikami v bronu. Barbara Kastelec se je rodila leta 1976 v Kranju. Diplomirala je na ljubljanski likovni akademiji, kjer je končala tudi podiplomski študij. V okviru programa EU Youth for Europe je kot likovni vodja sodelovala pri mednarodnem projektu Let's realise the White Paper through Art v Vroclavu na Poljskem. Za svoje delo je prejela številne nagrade in priznanja. Živi in dela v Ljubljani. Peter Abram se je rodil leta 1956 v Kobjeglavu na Krasu. Šolal se je na Akademiji lepih umetnosti v Benetkah in nadaljeval podiplomski študij na ljubljanski likovni akademiji. Za njim je več kot 50 samostojnih in 40 skupinskih razstav ter zbirka likovno opremljenih knjig, med katerimi je najbolj znana večkrat ponatisnjena uspešnica pisatelja Jeana Gionoja Mož, ki je sadil drevesa, ki jo je opremil z barvnimi lesorezi. Razstava njunih del v Celovcu bo odprta do 18. junija.

14. Mednarodni literarni natečaj LAPIS HISTRIAE 2019

20. Mednarodna obmejna srečanja Forum Tomizza razpisujejo 14. Mednarodni literarni natečaj Lapis Histriae za kratko prozo o temi **POGUM**. Koliko poguma mora imeti pregnanec, begunec za pot v neznan, v imaginarno zahodno boljše življenje? Koliko poguma mora imeti delavec, žrtev tranzicije, da se odloči za protest in stavko? Kolikšno hrabrost mora pokazati novinar, pisatelj, umetnik, ko se izpostavi in javno izreče NE novim fašizmom, izkoriščanju in medijskim manipulacijam? Pišite nam o tem!

Merila in pogoji:

1. besedilo mora biti izvirno in neobjavljeno
2. besedilo ne sme biti daljše od 27.000 znakov in ne krajše od 5000 znakov, vključno z razmiki
3. napisano je lahko v vseh jezikih (slovenski, italijanski, hrvaški, srbski, bosanski in črnogorski) širše regije
4. avtorji lahko konkurirajo le z enim delom
5. zmagovalno besedilo bo nagrajeno z umetniško skulpturo LAPIS HISTRIAE in denarno nagrado v višini **1.000,00 EUR** (donacija SIPRO d. o. o., Umag)
6. strokovno žirijo sestavljajo trije člani
7. žirija si pridržuje pravico ne podeliti nagrade
8. rok oddaje del je **30. 3. 2019**
9. dela pošljite pod šifro
10. legendo šifre z osebnimi

podatki avtorja (ime, priimek, leto rojstva, naslov, št. telefona, elektronski naslov in kratek življenjepis) priložite besedilu 11. delo, odtisnjeno v 4 izvodih je treba po pošti poslati na **ene-ga** naslednjih naslovov:

- Gradska knjižnica Umag, Trgovačka 6, 52470 Umag, Hrvaška
 - Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper, Trg Brolo 1, 6000 Koper, Slovenija
 - Biblioteca Civica Attilio Hortis, ul. Madonna del Mare 13, 34124 Trst, Italija
- z oznako **LAPIS HISTRIAE**, obvezno pa tudi na elektronski naslov: **lapis@gku-bcu.hr**
12. dela, ki ne bodo prispela na naslov ene od knjižnic in na elektronski naslov, ne bodo upoštevana
13. prispela besedila sortirajo in arhivirajo knjižničarji Mestne knjižnice Umag, ki imajo tudi edini vpogled v podatke o avtorjih; člani žirije zvedo za imena avtorjev po opravljenem izboru
14. najboljša besedila po presoji žirije bodo objavljena v Zborniku Lapis Histriae 2019 konec leta 2019
15. nagrada bo avtorju zmagovalnega dela slovesno podeljena na **20. Forumu Tomizza v Umagu, 17. 5. 2019**
- Dodatne informacije: Gradska knjižnica Umag **lapis@gku-bcu.hr**, +385 5272156, **www.forumtomizza.com**

Ker se v današnjem razčlovečenem svetu vse bolj širi nestrpnost do drugačnega in drugačnih in do manjšin nasploh, naj bi bila izbira Slovenskega stalnega gledališča postaviti na oder delo *Goldbergove variacije*, ki jih je l. 1991 napisal madžarski Jud George Tabori (1914-2007), zelo premišljena. Kot zadnja letošnja domača produkcija tržaškega gledališča je predstava v prevodu Mojce Kranjc doživela premiero v Kulturnem domu v Trstu, v petek, 15. marca 2019, pod režijsko roko Roberta Waltha, prvič gosta v tej vlogi v SSG. Kot igralec je Waltl dvakrat sodeloval z njim, v Pasolinijevem *Svinjaku* in *Stričku Vanji* Nejca Gazvode po motivih Čehova. Obe predstavi je režiral Ivica Buljan, ki je pri postavitvi Goldbergovih variacij sodeloval kot dramaturg. Kot uigran tandem Buljan in Waltl sodelujeta skupaj že kakšna tri desetletja.

Tabori izhaja iz judovske družine. Mati je bila avstrijskega rodu, oče pa madžarskega. Sam je imel zelo razgibano življenje in je na svoji koži bridko okusil antisemitsko preganjanje v času nacističnega režima. Iz Nemčije, kjer je študiral, se je preselil v Anglijo. Tu je postal agent britanske tajne službe. Njegova družina pa je bila odeljena v Auschwitz, kjer je njegov oče umrl. Bil je tudi novinar in je poleg gledaliških tekstov pisal tudi scenarije (tudi za slavnega Hitchcocka). Tabori, ki se je kot Heiner Müller zgledoval po Brechtu, je napisal tudi zelo dobro poznano delo *Mein Kampf*, v katerem smeši Hitlerja. Prepričan je bil namreč, da je treba nekdanje nacistične veljake in njihove ideje poniževati in jih pomanjševati prav s posmehom, črnim humorjem. Za svoje delo *Goldbergove variacije* si

je izposodil naslov pri Bachovi skladbi "ki obravnava (ne) popolnosti sveta". V resničen in gledališki svet, ki je poln nepopolnosti (a boljšega ni!), zmed in zablod, drezajo tudi njegove *Goldbergove variacije*, ki hočejo

vsega svetega oz. božjega. *Goldbergove variacije* so namreč zmes nastajanja gledališke predstave in svetopisemske geneze, nekakšna čudna, zmedena "igra v igri". Glavni akter predstave je režiser, ki ga Tabori drzno ime-



Tadej Pišek in Vladimir Jurc

v Waltlovi uprizoritvi biti prispevka našega kaotičnega sveta. V njem je človek v stalnem boju s samim seboj, pa tudi z Bogom, ki se včasih zdi oddaljen od ubornih Zemljanov. Jedro predstave pa naj bi bilo sovražstvo do drugega, sicer zla stalnica med ljudmi.

Taborijevo besedilo se v gledalčevi zavesti izrisuje v tisočeri poantah, kot ga v gledališkem listu, ki spremlja predstavo, označuje Rav Ariel Haddad, glavni rabin slovenske judovske skupnosti: nespoštljivo, zbadljivo, nesramno, heretično, genialno, postmoderno, satirično, porogljivo, bogokletno. Kako ga gledalec občuti, je tudi odvisno od njegovega razpoloženja ob ogledu predstave. Ko smo zdaj ravno v postnem času, se verne- mo človeku upirajo marsikateri prizori in besede, izrečene na odru, ker izzvenijo kot posmeh

nuje Mister Jay, kar zelo spominja na ime Boga, Jahve. Režiser, ki ga kot vselej izbrušeno v vseh neznatnih otenkih mimike, gibov in glasu mojstrsko igra prvak SSG, Vladimir Jurc (res odličen kot gonilna sila predstave!), in njegov asistent Goldberg, ki ga kot režiserjevo protiutež in žrtev režiserjevih muh zelo dobro orisuje Tadej Pišek, postavljata na oder uprizoritev o usodi izbranega naroda. Sledijo si svetopisemski prizori iz Stare in Nove zaveze, od Adama in Eve, Kajna in Abela, Abrahama, Izaka in Sare, Mojzesa, ki dobi deset zapovedi, pa vse do Krisusovega križanja na križu. Križanega, "po sili razmer", upodobi sam Goldberg, ki postane tako nekakšno žrtevno "jagnje" muhatega režiserja, ki vodi vse niti predstave. "Vsemogočnega" režiserja tudi zelo privlačujejo

ženske; erotične pustolovščine ima s čistilko Mrs. Mopp (Nikla Petruška Panizon), ki bi rada počistila "svet" vseh umazanij, z ekscentrično scenografko Ernestino (Maja Blagovič) in vase zagledano, očarljivo primadono Tereso Tormentino (to vlogo igra gostujoča igralka Saša Pavlin Stošič). Predstava je prepletena z raznovrstnimi glasbenimi ritmi (glasba Tamara Obrovac), na katere so ubrani tudi koreografski koraki (koreografka Selma Banich), ki jih še posebno spretno ubirata Nikla Petruška Panizon in Tadej Pišek. Poleg omenjenih igralcev v raznih vlogah nastopajo še Primož Forte, Jernej Campelj, Jose (izredno učinkovito z elegantnimi gibi ponazarja plamen!) in Franko Korošec. Vse je veseskozi prežeto s tipičnim, jedkim judovskim humorjem, ki je subtilen in se nanj gledalec odziva le z zelo zadržanim, grenkim smehom, ki takoj zamre, če se sploh pojavi.

V predstavo vdira tudi pop kultura z nastopom skupine "odpadli angelov" Angels of Hell. V črne usnjene kostume je igralce oblekla Ana Savić Gecan, ki si je zamislila tudi krasen kostum za "zlato tele" (enkratno pristaja Saši Pavlin Stošič!).

Scenografske elemente, tudi "nekakšen prosojen zastor" umazane rožnate barve, v katero so pobarvani tudi drugi visoki stranski elementi, sestavljeni iz nekakšnih velikih kvadratov, vsprisotni listi papirja in velikanse vejice in pike, ki jih tudi sami igralci predstavljajo po prizorišču (dogajanje je postavljeno v gledališče v Jeruzalemu), so zamisel Bena Caina in Tine Gverovič. Pod oblikovanje svetlobe, ki se v igri komično zatika prav, ko režiser zahteva luč (Bog usnjen dan!), se podpisujeta sonda 57 & Toni Soprano Meneglejte.

Kot rečeno, predstava razpira marsikatero vprašanje, od etičnega moralnega do teološkega..., ne nazadnje pa tudi to, kakšna dramska dela izbira vodstvo našega gledališča, in če misli, da bo z njimi pridobil kaj več gledalcev v svoj hram.

Iva Koršič

PIKA NA (PESM)I

Majda Artač Sturman

V Koromandiji

V Koromandiji nam znani, tam prečudna so godala: kadar godci so pijani, sama trobijo piskála,

same škripajo violine, boben sam po sebi bije, same zmerijo sordine tihe glasne melodije.

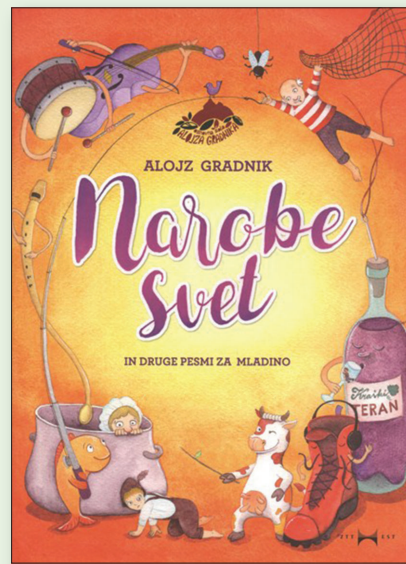
Bil pri muziki sem taki, od strahu sem komaj dihal in sem z urnimi koraki iz dvorane jo popihal.

Alojz Gradnik (1882 – 1967)

Ne samo odrasli, še zlasti otroci potrebujejo poezijo. Da se ob njej sprostiti, nasmejijo in spet na krilih domišljije odletijo... V letošnjem marcu se je kar nagnetlo praznikov: v istem tednu sta se zvrstila pust in mednarodni dan žensk, ob začetku pomladi praznujemo svetovni dan poezije, 25. marca materinski dan. Pomlad prebujata otroka v nas. Odrasli se ob prebujanju narave prerajamo, radi se vračamo v čas otroštva, zato vsem, ki iščete lepoto in sproščenost v tistih časih, poklanjam otroško pesem. Gradnikovo. Gradnika še nisem predstavila v tej rubriki, to pa zato, ker sem ena tistih (morda redkih) bralcev ali bralk, ki jo njegova

poezija potre. Četudi globoka in edinstvena, je njegova ljubezenska lirika za moj okus preveč temačna. Raje iščem svetlobo v otroški poeziji. Pred dvema letoma je pri tržaški založbi ZTT ponovno izšla Gradnikova zbirka *Narobe svet in druge pesmi za mladino* (1953) s pisanimi ilustracijami učenec in učenk osnovne šole Alojz Gradnik na Repentabru. Knjigo so uredile Morana Sossi, Anamaria Antonič in Alina Carli. Ko sem lani februarja ob slovenskem kulturnem prazniku obiskala otroke in njihovo neutrudno učiteljico Morano, so mi jo poklonili v dar s svojimi podpisi. Ko sem zalistala vanjo, me je pritegnila likovna podoba s platnico Ivane Soban in ilustracijami pod mentorstvom učiteljice Barbare Boneta, da sem se želela vrniti k Gradnikovim verzom. Pesem *V Koromandiji* se bo zaradi zvočnosti brez težav vtisnila v otroško uho in spomin. Pomembno se mi zdi, da še danes na

različnih šolskih stopnjah gojimo lepo pesniško besedo z memoriranjem, deklamiranjem in recitacijo. Odlično zdravilo za urjenje možganske gimnastike v tem tehnološko vrtoglavem času! Sicer bi (oziroma bodo) mladi – če ne posežemo –, samo še "božali" ekran ali pritiskali na tipkovnico. Če že, naj igrajo raje na klavirske tipke ali na kak drug instrument, naj se prepustijo ritmičnosti, naj odkrivajo muzikalnost, blagoglasnost poezije, melodijo besed in zvoka. Glasba v Koromandiji je drugačne sorte. Kakšna, o tem se lahko pogovorimo z otroki in jim objasnimo nekaj besed (denimo *Koromandija, sordine*) z ugotovitvijo, da si besedni ustvarjalec lahko privoščiti marsikaj (npr. pogovorni izraz *muzika* namesto *glasba*, ekspre- sivo *piskála*). Potem pa naj iščejo (podobne) rime, naj kar tekmujejo, kdo pozna več instrumentov, in naj jih razvrstijo v različne skupine glasbil. Odrasli pa lahko uživamo ob pesnikovi šaljivosti. Gradnik zna biti tudi igriv, otroško sproščen.



Kratke

Slovenski prevrat 1918

V Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 v Trstu bo v ponedeljek, **25. marca**, priložnost za pogovor o dogodkih, ki so bili pred sto leti prelomni za vse Slovence. Če je Primorsko zasedla Italija in se je zanjo začelo prehodno obdobje negotovosti, ki je skupaj z začetnimi raznarodovalnimi ukrepi trajalo do določitve novih, krivičnih mej, in če je bil za Štajersko, Premurje in Koroško to čas bojev za meje in nato priprav na nesrečni plebiscit, je osrednja Slovenija kratkotrajno zaživela v Državi Slovencev, Hrvatov in Srbov, čemur je v kratkem sledil prehod v jugoslovanski unitarizem.

Dr. Jurij Perovšek, ki je znanstveni svetnik na Inštitutu za novejšo zgodovino v Ljubljani, je pred kratkim izdal monografijo Slovenski prevrat 1918, Položaj Slovencev v Državi Slovencev, Hrvatov in Srbov. Izšla je kot 35. knjiga zbirke omenjenega inštituta Razpoznavanja. Pred tem je izdal vrsto knjig in razprav, ki se lotevajo slovenske politične in idejne zgodovine od oblikovanja modernih političnih strank konec 19. stoletja do druge svetovne vojne. Glavno pozornost namenja slovenskemu narodnemu vprašanju v prvi Jugoslaviji in politiki slovenskega liberalnega tabora.

Prelomnim dogodkom pred sto leti je med drugim že namenil monografiji Slovenska osamosvojitve v letu 1918, Študija o slovenski državnosti v Državi Slovencev, Hrvatov in Srbov (1998) in V zaželeni deželi, Slovenska izkušnja s Kraljevino SHS/Jugoslavijo 1918–1941 (2009), posebne monografije pa je namenil še pogledom liberalcev in komunistov na slovenstvo in jugoslovanstvo v prvi Jugoslaviji. Tudi prejeta priznanja in nagrade pričajo, da gre za izjemnega strokovnjaka za obravnavano obdobje.

Na prihodnjem "ponedeljkovem večeru", ki ga **ob 20. uri** prireja Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černeteta, bo poleg dr. Jurija Perovškega sodeloval donedavni urednik založbe Inštituta za novejšo zgodovino dr. Aleš Gabrič, ki je med drugim predsednik Slovenske matice.

Trst bo v prihodnje bogatejš: imel bo kip Marije Terezije

Tržčani so v nedeljo, 10. marca, na glasovanju izbirali najboljši projekt za postavitev spomenika v čast cesarici Mariji Tereziji. Med petimi predlaganimi so meščani izbrali kip, ki je zasnovan na enem najbolj prepoznavnih srebrnikov, t. i. tolarjev. Kip bodo postavili na Rusem mostu oz. Trgu Ponterosso.

Trije umetniki, Nicola Facchini, Eric Gerini in Elena Pockay, bodo za zmagovalno zasnovo prejeli 15.000 evrov nagrade. Kip temelji na znamenitem srebrniku iz 18. stoletja, na katerem je upodobljen profil habsburške vladarice.

Pred Muzejem orientalske umetnosti, kjer je potekalo glasovanje, so se v nedeljo drenjali Tržčani, ki so želeli soodločiti pri izvedbi novega spomenika. Glas meščanov je predstavljal polovico končnega rezultata, drugo polovico pa je prispevala strokovna komisija, so pojasnili organizatorji na novinarski konferenci v Trstu.

Kip, ki ga bo financirala dežela Furlanija Julijska krajina, bodo postavili na Trgu Ponterosso v četrti, ki je nastala prav na pobudo cesarice. Z več zakoni in investicijami v pomembne institucije se je Trst v času Marije Terezije razvil v cvetoče pristaniško mesto. Cesarica je v Trstu zelo priljubljena, čeprav ga nikoli ni obiskala.

V tržaški kavarni Tommaseo dvojezično srečanje o Ivanu Cankarju

V torek, **26. marca, ob 18.00** bo v tržaški kavarni Tommaseo prvo dvojezično srečanje bralk in bralcev, ki se nameravajo posvetiti ali ki so se posvetili branju literarnih del našega največjega pisatelja Ivana Cankarja. Knjiga avtorja Marcela Štefaničiča jr., ki ima naslov Ivan Cankar – Eseji o največjem, UMco, Ljubljana, 2018, je odličen vir za črpanje iztočnic, ki nudijo možnost za usvajanje in poglobljanje znanja, povezanega z likom pisatelja Ivana Cankarja in z njegovim literarnim opusom. Marcel Štefaničič jr., magister filozofije, esejist, filmski kritik, avtor več kot osemdesetih knjig, v svojem delu temeljito analizira Cankarjev literarni opus in poudarja aktualnost tematik in problematik, ki jih naš največji pisatelj obravnava v svojih delih. Iz iztočnic in ob sodelovanju bralk in bralcev Cankarjevih del naj bi se razvil pogovor, ki bi vzbudil zanimanje za Cankarjevo literarno delo. Srečanje se bosta udeležila pisatelj in režiser Leandro Lucchetti ter kulturna delavka, prof. Anna Piccioni. Kulturni dogodek spada med aktivnosti, ki jih podpira Tržaška pogodba za branje. Srečanje prireja Elena Cerkvini. Vabljeni.

Večer o zdravi prehrani

Veliko zanimanja je vzbudilo srečanje, ki je potekalo v sredo, 13. marca, v Sprejemnem centru Naravnega rezervata Doline Glinščice na predlog združenja Ciboe/Salute in Občine Dolina, v sodelovanju z zadružno Aurora Coudroip in iz Vidma. Med večerom so predstavili najnovejše znanstvene študije s področja prehrane pod naslovom Prehrana za preprečevanje in zdravljenje bolezni v skladu z najnovejšimi smernicami Svetovne zdravstvene organizacije. Govorec Sergio Chiesa, strokovnjak za metodo Kousmine, ki temelji na kliničnih raziskavah in znanstvenih študijah dr. Catherine Kousmine, je izpostavil načela prehrane in življenjskega sloga, ki je v skladu z merili za varovanje zdravja in zdravljenje bolezni. Po metodi Kousmine je bolezen vedno posledica kompleksnih dejavnikov, kamor spadajo zunanji dejavniki (bakterije, virusi) in splošen telesni in duševni stres. Sergio Chiesa je občinstvu predstavil stebre metode, ki zagovarja zdravo prehrano in predstavlja terapijo za vzpostavitev zdravja in ravnovesja v organizmu. Metoda je uporabna za vse tiste, ki želijo ostati zdravi, izvajati učinkovito in aktivno preprečevanje tumorjev in avtoimunskih patologij.

Ponedeljkovo srečanje v Društvu slovenskih izobražencev

Umetniki za karitas in etnolog Silvester Gaberšček

Že dolgo vrsto let je v navadi, da Društvo slovenskih izobražencev namenja enega od svojih ponedeljkovih večerov v postnem času Škofijske Karitas iz Kopra. Kot je uvodoma poudarila gostja večera, "duša" in ravnateljica koprskeske Karitas, ga. Jožica Ličen, predstavniki dobrodelne organizacije pomagajo mnogim ljudem: številni so v socialni in ekonomski stiski in so prisiljeni pozabiti na svoj ponos ter poiskati pomoč pri njih. Tradicionalno je večer Društva slovenskih izobražencev povezan z osvetlitvijo dragocenega delovanja in hvalevrednih pobud te dobrodelne organizacije.

Kot eno svojih najbolj odmevnih dobrodelnih akcij pripravlja koprška Karitas že od leta 1995 potujočo razstavo likovnih del z naslovom *Umetniki za karitas*. Kot je povedala ga. Ličen, ki je pobudnica tudi tega projekta, so letos še prav posebno ponosni na njegov uspeh, tako z umetniškega vidika kot tudi zaradi velikega odziva in udeležbe umetnikov. Večina del nastane vsako leto na posebni poletni likovni koloniji na Sinjem Vrh nad Ajdovščino, kjer se zberejo slikarji z vseh petih kontinentov. Letos, v Cankarjevem letu, so se organizatorji odločili, da se pri ustvarjanju navdihujejo ob njem in da si izberejo kot geslo citat iz Cankarjevega Kurenta "Polno prgišče lepote". In res so se obiskovalci lahko v Peterlinovi dvorani nagledali ne samo prgišča, pač pa obilice lepote, saj so bile vse stene Peter-

linove dvorane dobesedno napolnjene s slikami raznih velikosti in stilov. Gospa Jožica Ličen je povedala, da je od leta 1995, ko se je pobuda začela, nastalo do danes skoraj tri tisoč likovnih del, sodelujočih umetnikov pa je okoli 1850. Iz kupiček "posvojenih" likov-

Kot je poudaril predsednik DSI, Sergij Pahor, spadajo tudi umetniška dela, ki so tako nastala, že v našo kulturno dediščino in prav o njej je nato na večeru spregovoril še etnolog, predstavnik ministrstva za kulturo, Silvester Gaberšček. V svojem zanimivem in boga-



Foto damij@n

nih del je namenjen potrebnim otrokom, mladim in družinam. Prepletanje dobrodelnosti in umetnosti pa je potrdilo, da "človek ne živi samo od kruha". Hrana, oblačila in denar so seveda vedno dobrodošli (število prosilcev pa se je na srečo od najhujših let krize precej zmanjšalo), vendar plemenite pobude, kot je likovna kolonija, bližajo tudi dušo, ne samo telo.

Bogato razstavo del zelo različnih umetnostnih tokov je strokovno predstavila umetnostna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn.

tem podajanju je prisotne prebral o pomenu, ki ga ima kulturna dediščina za vsak narod, saj lahko rečemo, da predstavlja njegovo identiteto, je "kot osebna izkaznica, kot njegov DNK...". Pojasnil je, da segajo korenine naše slovenske kulturne dediščine zelo globoko: naše mediteransko, alpsko in panonsko kulturno izročilo izhaja iz daljnih časov: njegove zametke lahko postavimo na sam konec ledene dobe oziroma v staro železno dobo ali halštatsko. Korenine naše kulture segajo v obdobje ustanovitve Ogleja 181 pr. Kr., v dobo pre-

hodov narodov skozi te kraje in divjanja Atila; ob teh dogodkih so nastale nove genske zasnove, ki so postale tudi naša dediščina.

Kot je razvidno v našem ljudskem izročilu, so vsi ti dogodki preteklosti del naših korenin; od vsakega smo nekaj prejeli. Ugotovili so, da v ljudski literaturi od Švice pa do Velike planine nastopajo iste osebe, npr. Jaga baba, Divja baba, Ajda, Ajdovska deklica itd.

Krščanstvo ima v slovenski kulturni dediščini zelo velik pomen: zgodaj se je razširilo po zaslugi Ogleja in štirih škofovskih sedežev na Slovenskem. Govornik je poudaril pomembno vlogo, ki so jo na slovenskih tleh imeli samostani: najpomembnejši je bil stiški samostan; nato Vetrin na Koroškem, Kostanjevica, Kartuzije in Žiče; v naših krajih pa še štivanski samostan. Menihi so prinesli zelo visoko kulturo: (med drugim dramsko, glasbeno, stavbenike...); vse to je postalo na podeželju in v mestih sestavni del naše kulture.

Kako bogata je naša dediščina na tem področju, nam povejo tudi današnje številke: okoli 1200 gradov, 2800 cerkev, 10.000 kozolcev, ogromno je tipično slovenskih cerkvic na gričih.

Žal pa smo pri osveščenosti o pomenu kulturne dediščine v primerjavi z našimi sosedi daleč na repu! Pomembno bi bilo v tem smislu vzgajati naše otroke, kajti "skrb za našo dediščino je ogledalo našega zdravstvenega psihičnega stanja in naše kondicije"! je še poudaril predavatelj Gaberšček.

Anka Peterlin

Tržaško knjižno središče / Gost poslovnež Zlatan Čok

Izzivi "tajnega" agenta Čokova življenjska zgodba

V sredo, 13. marca, so v Tržaškem knjižnem središču predstavili knjigo Zlatana Čoka z naslovom *Izzivi "tajnega" agenta*. Na predavanju, ki so ga priredili Založba Mladika, ZTT in TKS v sodelovanju z Zvezo vojnih invalidov iz Trsta in Društvom TIGR – Območna enota Slovenska Istra, sta se z avtorjem pogovarjala Lucijan Pelicon in Milan Pahor. Knjiga je življenjska zgodba Zlatana Čoka, lahko bi rekli tipična slovensko-tržaška zgodba po letu 1918, ko je bila marsikatera izbira vsiljena in malokrat prostovoljna. Družina Čok izvira iz zaselskega Lonjer. Oče je bil aktiven, zaveden tržaški Slovenec, tigrovec, ki so ga kaznovali z desetimi leti ječe, konfinirali in nato izgnali v Jugoslavijo, kjer se je preselil v Beograd tik pred začetkom bombardiranja. Prav med tistimi najslabšimi in hudimi trenutki, ko so padale bombe na sedanje glavno mesto Srbije, se je rodil Zlatan Čok. Prisotnim je razkril, kako mu je oče pripovedoval o trenutkih groze, medtem ko so se skušali pripeljati do poročnišnice. Mladost je preživel v Beogradu, kjer je mati kupila

trgovino, ki so jo skoraj takoj izgubili zaradi vojne. Ko je oče slišal, da je Trst osvobojen, se je takoj vrnil na obalo in tam je mislil tudi ostati. To mu zaradi poveljnih in napetih okoliščin ni uspelo, zato se je naselil v Kopru. Tam, pravi avtor, so se imeli lepo, kajti v coni B ni bilo takega pomanjkanja, kot je bilo v Jugoslaviji. Tam so jih obiskovali sorodniki, hodil je na gimnazijo in s prijatelji je bil v vseh društvih in se ukvarjal s taborništvo in vsemi možnimi športi. Takrat se je avtor tudi zaljubil v morje in začel jadrati v italijanskem društvu, ki je v kratkem, potem ko so ga zapustili Italijani, ki so se vrnili v Italijo, postalo slovensko. Bil je izjemen jadrallec in dosegel tudi uspešne rezultate na regatah in evropskih prvenstvih. Kasneje je želel nadaljevati študij, a doma si tega niso mogli privoščiti, tako se je odločil za delo. Družinski prijatelj ga je nekega dne poklical in mu povedal, da je koprška luka začela delati in da potrebujejo agenta. Agent je tisti, ki ob prihodu ladje opravi vse nujne formalnosti, kot so pregledi, dovoljenja, kontrola v sodelovanju s cari-

no in policijo itd. V bistvu je neke vrste posrednik med ladjarjem in kopnim osebjem. Ta poklic je Čok takoj vzljubil. Do tega trenutka predavanja pa so se prisotni spraševali, zakaj je

pregledovat razne posle in potem o tem poročal Jugoslaviji. Tako mu je celo dan in noč sledila policija. Komaj po dveh letih so razumeli, da je čisto navaden človek, ki dela pač svoje delo, a vseeno ni smel zahajati na dom k nobenemu in niti drugi k njemu. Predstavniki jugoslovanskih ladjarjev je bil vsekakor zelo uspešen, in ko so se končno zanesli nanj, mu je uspelo pridobiti res dobre posle, za katere so bili v Ju-



Foto MC

v naslovu beseda "tajni" pred agentom. To je avtor takoj obrazložil. Na koncu šestdesetih let so mu predlagali, naj gre za predstavnika podjetja v Romunijo, da bi sklenil razne posle glede tovorov. Odločil se je, da gre, a Romuni ga niso dobro sprejeli. Mislili so, da je neke vrste vohun oz. tajni agent, ki je prišel v Romunijo

goslaviji zadovoljni. Po toliko letih se je nekega dne odločil, da menja službo in da odide v Milan na drugi izziv. Delo pa je bilo zelo naporno in se je kmalu zavedel, da mu manjka dom, zato se je kmalu vrnil v Koper, kjer je ustanovil lastno pomorsko agencijo, ki še danes uspešno deluje.

MC



S 1. strani

Zazveneli so ...

Revija, ki je tokrat potekala v prostorih Prosветnega doma na Opčinah, je bila tudi letos razdeljena na več koncertov. V soboto ob 20. uri se je predstavilo prvih sedem zborov. Pod vodstvom Mihaele Skupek je nastopil zbor otroškega vrtca Pika Nogavička iz Doline, ki ga je na harmoniko spremljal Erik Kuret. Oba nabrežinska zbora, otroško pevsko skupino Pet pedi in mladinsko Igo Gruđen, je vodil dirigent Mirko Ferlan, na klavir pa spremljal Matjaž Zobec. Otroški pevski zbor Ubald Vrabec iz Bazovice je nastopil pod vodstvom Ester Derganc in ob klavirski spremljavi Tamare Ražem Locatelli. Sledila je otroška pevka skupina Z' ul'ce iz Mačkovelj, ki jo vodi Breda Sosič, spremljala pa sta jo Martin Tul s kitaro in Jakob Tul z ukulelejem. OPZ Mini Venturini od Domja je vodila Fabiana Geri in na klavir spremljal Fabio Zanin. Zadnji pa so se pod vodstvom Aleksandre Pertot predstavili osnovnošolci iz dolinske šole Prežihov Voranc ob

spremljavi harmonike Erika Kureta. Sobotni koncert je povezovala Klara Kravos. Častni pozdrav je imela Rossana Paliaga, predsednica tržaške Zveze cerkvenih pevske zborov. V nedeljo sta bila na vrsti še



dva koncerta; oba je povezoval Nejc Kravos. V prvem delu, ki se je pričel že ob 15. uri, se je predstavilo pet zborov. Najprej so na oder stopili otroci iz vrtca v Barkovljah pod vodstvom Magde Pertot, ki jih je na harmoniko spremljal Goran

Ruzzier. Sledila je osnovna šola Virgil Šček iz Nabrežine z dirigentko Barbaro Corbatto in pianistko Elisabeth Lucignano. Osnovna šola Alojza Gradnika s Cola se je predstavila pod vodstvom Tine Renar in ob klavirski spremljavi Martine Jazbec; ista pianistka je spremljala tudi celodnevno osnovno šolo Pinko Tomažič iz Trebč, ki je

zadnjih sedem zborov. Otroški pevski zbor SKD Vigred iz Šempolaja je nastopil pod vodstvom Aljoše Saksida, ki je poskrbel tudi za spremljavo s harmoniko. Tržaška Glasbena matica se je predstavila v kar dveh sestavi: mini OPZ in OPZ. Oba zbora je vodila Neda Sancin in ju na klavir spremljala Vesna Zuppin. Vrtec iz Lonjerja se je predstavil z dirigentko Aleksandro Don in harmonikarjem Aljošo Saksido. Pevovodkinja Barbara Corbatto in pianistka Elisabeth Lucignano sta v tem delu nastopili še z osnovnošolci iz devinske šole Josipa Jurčiča in šempolajske Stanka Grudna. Letošnjo revijo Pesem mladih je sklenil nastop proseške osnovne šole Avgusta Černigoja, ki je nastopila pod vodstvom Tine Renar, z Iztokom Cergolom pri klavirju. Pesem mladih je revija z dolgo tradicijo, ki še danes velja za najštevilnejše srečanje mladih pevk in pevcev na našem območju, pomembna pa je predvsem zato, ker se na njej predstavlja večina društvenih, a tudi šolskih pevske zborov, ki drugače nimajo veliko priložnosti nastopati izven šolskih prireditev.

bila z dirigentko Giorgino Piščanc naslednja na vrsti. Zadnji v tem delu je nastopil mladinski pevski zbor nižje srednje šole Simon Gregorčič iz Doline pod vodstvom Aleksandre Pertot, ki ga je spremljal pianist Rok Dolenc. Ob 17. uri je prišlo na vrsto še

V Društvu Finžgarjev dom na Opčinah Zanimivo predavanje dr. Silva Šinkovca

Pri Društvu Finžgarjev dom na Opčinah že šesto leto zapovrstjo organizirajo cikle predavanj, ki si sledijo enkrat mesečno. Gre za vsebine s psihološko, pedagoško, vzgojno temo, ki večinoma zanimajo poslušalce vseh starosti. V teh letih so obravnavali že veliko zanimivih tem. Tudi pri izbiri predavateljev so imeli srečno roko, saj vedno vabijo najbolj kvalitetne izvedence in so bila verjetno prav zato predavanja zelo uspešna in odmevna in so priklicala vedno veliko število poslušalcev. Kar nekaj let je že minilo, odkar

je v Društvu Finžgarjev dom zadnjič predaval dr. Silvo Šinkovec. Gre za zelo zaposlenega predavatelja, ki se razdaja tudi kot psiholog, psihoterapevt, voditelj in predavatelj na raznih seminarjih; je svetovalec za starše v šolah, publicist in urednik revije Vzgoja. Zelo je zaželen kot gost in predavatelj, saj se v svojih predavanjih vedno dotika bistva zanimanj ali problemov, s katerimi se sooča vsak človek: vprašanje samospoštovanja, pozitivnih medgeneracijskih odnosov, odnosov v družini, na delu in v širši družbi; govori o

samuresničtvi, vrednotah itd. Te teme so neizčrpne. V času od zadnjega obiska v Finžgarjevem domu si je predavatelj Šinkovec nabral novih profesionalnih izkušenj in novega strokovnega znanja: dosegel je doktorski naslov z disertacijo o prepletenosti med sistemi vrednot, dimenzijami osebnosti mladih in vzgojnimi načrti. Tokrat pa bo v Društvu Finžgarjev dom zajel temo širše, tako da bo zanimiva prav za vse! Predaval bo namreč na naslov: **Kakovost odnosov pomeni kakovost življenja!** Ugotavljamo, da postaja v današnji družbi pomanjkanje pra-



ve komunikacije med ljudmi pravi problem. Mnogi mladi so neposredne medčloveške odnose zamenjali s pisanjem po mobitelih ali spletu; odrasli so izredno zaposleni in se prilagajajo frenetičnemu življenju, ki prevladuje v modernem svetu. Mnogi mislijo, da komunicirajo z mnogimi ljudmi, ker jim to omogoča splet. Toda ali lahko odnose, kjer si nikoli ne gledamo iz oči v oči, imamo za kakovostno druženje? Predavatelj bo osvetlil pomen kakovostne komunikacije in kako pridemo do nje. Njegovemu izvajanju lahko prisluhnemo v Društvu Finžgarjev dom na Opčinah pri Trstu, Dunajska cesta 35, ta **četrtek, 21. marca, ob 20. uri!**

A. P.

Muzej Cara' v Miljah: razstava od 22. 3. do 14. 4. 2019

Podobe/Immagini 1966 - 2018 slikarja Ivana Roba

V petek, 22. marca 2019, ob 17.30, bo v Muzeju sodobnih umetnosti Ugo Cara', ul. Roma 9 v Miljah, odprtje razstave *Podobe/Immagini, Črte, barve, rezi* slikarja Ivana Roba, ki jo bosta predstavila kustos razstave Davorin Devetak in sam umetnik iz Šempetra pri Novi Gorici. Ivan Rob je večstranski umetnik, ki obvlada razne tehnike in je tudi svojski predstavnik kulture ob meji. Po začetnem študiju na srednji šoli za umetnost v Gorici je diplomiral na akademiji za likovno umetnost v Firencah leta 1978. Poglobljajal se je in soočal s klasično umetniško

dediščino, obenem pa se je vzporedno posvečal izostrenemu notranjemu iskanju, tako filozofskemu kot duhovnemu. To ga je privedlo do povezovanja med vizualno izraznostjo in samoopazovanjem oziroma mističnim snovanjem. V lepem milskem razstavnem prostoru je postavljen širok izbor njegovih najznačilnejših del, od prvih najstniških začetkov, ki kažejo na zgodnji umetnikov talent, do raznih tehnik, ki jih je vseskozi izpopolnjeval, od risbe in akvarela do tuša in barvnih svinčnikov, od oljnega slikarstva do grafike s suho iglo. V "podobah" Ivana Roba, tako v komaj izrisanih,

z le nekaj bliskovitimi črtami, kot v tistih, ki jih odlikujeta velika imaginacijska moč in

barvna bogatost, izstopajo ob vseh upodobitvenih in kompozicijskih prvinah simbolistični motivi, ki ponazarjajo gnostično iskanje. Pregledni del, ki se začne z deli komaj desetletnega umetnika, dopolnjuje še izbor grafičnega ustvarjanja zadnjih let. Razstavo prireja Občina



Obvestila

Društvo rojanski Marijin dom sklicuje v četrtek, 21. marca, redni občni zbor, ki bo letos volilnega značaja. Prvo sklicanje bo ob 18. uri, drugo pa ob 20. uri. Društvo toplo vabi člane in prijatelje, da se ga udeležijo.

V okviru ciklusa predavanj Za prijetnejše življenje in prijaznejše odnose Društvo Finžgarjev dom vljudo vabi na predavanje znanege psihologa, pedagoga, filozofa, teologa, dr. Silva Šinkovca o temi: **Kakovost odnosov pomeni kakovost življenja!** V četrtek, 21. marca, ob 20. uri v Finžgarjevem domu na Opčinah pri Trstu, Dunajska cesta 35.

Mladi Devinskega mladinskega krožka, SKD Hrast in PD Vrh Sv. Mihaela vabijo v nedeljo, 24. marca, ob 18. uri v Doberdob v župnijsko dvorano. V režiji mladih bo zažvela gledališko-glasbena produkcija **Legende**. Toplo vabljeni!

Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černeta vabita v ponedeljek, 25. marca, v Peterlinovo dvorano v ul. Donizetti 3 v Trstu na pogovor o prelomnih dogodkih za Slovence pred sto leti. O monografiji dr. Jurija Perovška Slovenski prevrat 1918, Položaj Slovencev v Državi Slovencev, Hrvatov in Srbov bosta spregovorila avtor in dr. Aleš Gabrič. Začetek ob 20. uri. **V torek**, 26. marca, se bo ob 18. uri v tržaški kavarni Tommaseo, na trgu Tommaseo 4, začel dvojezičen pogovor o pisatelju Ivanu Cankarju. Sodelujeta kulturna delavka prof. Anna Piccioni ter pisatelj in režiser Leandro Lucchetti.

Kulturni dogodek spada med aktivnosti, ki jih podpira Tržaška pogodba za branje. Srečanje prireja Elena Cerkenič. Vabljeni! **Romanje v Medjugorje** bo letos od 3. do vključno 6. maja. Odhod zgodaj zjutraj iz Nove Gorice in Rožne Doline preko Kozine do Medjugorja, kamor bodo romarji dospeli v popoldanskih urah. Udeležili se bodo sv. maš in raznih bogoslužnih obredov. Informacije in vpis pri g. Darku (0481 32121 ali 370 3201305), za Tržaško pa pri g. J. Markuži, župniku v Zgoniku (tel. 040 229166), za Slovenijo pri ge. Ani (05 3022530). Pri vpisu se poravnajo stroški. Na poti domov, v ponedeljek, 6. maja, bodo imeli sv. mašo v hrvaškem Lurdu v Makarski. Lepo vabljeni!

Darovi

Za rojansko Vincencijevo konferenco daruje Lizeta Janežič 20 evrov.

V spomin na hčerko Maro daruje Ivica Švab 100 evrov za Vincencijevo konferenco.

V spomin na **Andreja Debelisa** daruje teta Rosana z družino 50 evrov za Marijin dom pri Sv. Ivanu.

Misijonski krožek Rojan je prejel:

Za slovenske misijonarje: Marjana Babnik 20, družina F. 50, Lizeta Janežič 20, U. M. M. 50 evrov. Darove lahko nakažete tudi na: **ZADRUŽNO KRAŠKO BANKO** IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948 Codice BIC: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan ul. Cordaroli 29 34135 Trst

V SENČNIH KOTIH ZGODOVINE IN MITA...

PRVIČ V DIPTIHU V SLOVENSKEM STALNEM GLEDALIŠČU

LOT VEKEMANS

ISMENA

Lahko sodite o meni, zakaj pa ne...

IGRA: NIKLA PETRUŠKA PANIZON

JUDA

Nekdo je moral to narediti.

IGRA: PRIMOŽ FORTE

REŽISER: IGOR PISON

V SOBOTO, 30. MARCA, OB 19.00

KULTURNI DOM V TRSTU, UL. PETRONIO 4

Vstopnina za obe predstavi: 10 evrov

**Blagajna SSG je odprta
od torka do petka 10.00-15.00
in uro pred predstavo
Tel. 040 2452616
www.teaterssg.com**

Milje in Društvo Slovencev miljske občine "Kiljan Ferluga" v sodelovanju z Društvom Juliet. Odprtje se bo začelo z nastopom mlade kitaristke Andreje Žibera z Umetniške gimnazije (glasbena smer) iz Kopra. Priložnostno degustacijo bo ponudila Kmetija Scheriani iz Milj. V soboto, 30. marca, ob 17.30 sta na sporedu vodeni obisk razstave skupaj s slikarjem in poseben dogodek, povezan s slovensko kulturo ob meji. Urednik Igor Tuta bo predstavil pesniško zbirko

Goriške pesmi Ljubke Šorli, ki je izšla pri založbi Art iz Komna ob 25. letnici smrti priljubljene pesnice Primorske. Nastopil bo moški pevski zbor Mirko Filej iz Gorice, ki ga vodi pevovodja Zdravko Klanjšček. Razstavo si bo mogoče ogledati do 14. aprila po naslednjem urniku: od torka do petka od 17. do 19. ure; ob sobotah od 10. do 12. ure in od 17. do 19. ure; ob nedeljah in praznikih pa od 10. do 12. ure; ob ponedeljkih zaprt. Informacije. Občina Milje - www.benvenutiamuggia.eu.

S 1. strani

Mladi stavkajo ...

Greta ni imela nikakršne možnosti, da bi jo kdo vzel resno, splet pa je mogočno orožje: na internetu je belgijsko dekle izvedelo za Gretino akcijo in se je odločilo, da bo manifestiralo pred belgijskim parlamentom. Dekletoma so se pridružili sošolci in stavkali so vsak petek, istočasno pa se je vest o njihovi zavzetosti širila po spletu in protestnikov je bilo vedno več, tako da se je iz posameznih protestnih akcij kmalu razvilo svetovno gibanje *Fridays For Future*. Mlada Greta in njeni soborci si prizadevajo, da bi politiki konkretno upoštevali dogovore, ki so jih sprejeli najprej na pariški konferenci o podnebnih spremembah, na konferenci v mestu Katowice na Poljskem, pred

Evropsko komisijo in na Svetovnem ekonomskem forumu v Davosu. Greta je pozvala evropski parlament, naj določi višje cilje za zmanjšanje CO₂, naj se vsi politiki potrudijo in določijo zakone in pravila za omejitve globalnega segrevanja, zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in drobnih delcev prahu. Ukrepati morajo takoj, saj zvišanje podnebnih temperatur bo neizogibno privedlo do izgube biotske raznovrstnosti in hrane, do vse mogočnejših in nepredvidljivih vremenskih pojavov, do naraščanja temperature oceanov, onesnaženega zraku, uničenja flore in favne. Danes so se gibanju "Fridays For Future", mobilizaciji brez nikakršnega strankarskega simbola, pri-

družili tudi znanstveniki, raziskovalci, naravovarstveniki in preprosti državljani vseh starosti. Podnebne spremembe vplivajo na življenje vseh nas, poleg tega vlaganje v gospodarstvo, ki deluje s čim manjšimi emisijami ogljika, ponuja podjetjem tudi izredne nove priložnosti za inovacije in naložbe, s tem pa tudi možnost novih delovnih mest - "ne onesnaževanje" prinaša mnogim velike ekonomske zasluge. Mediji, organizacije in šole, skratka cele države podpirajo proteste, katerih maskota je mlada blondinka z dolgimi kitami. Pri tem pa gotovo ne moremo mimo polemik. Greta je nedvomno inteligentna, v svojem boju za planet pa marsičesa ne poudarja, npr. tega, da so največji onesnaževalci našega planeta potrošniška kultura, kapitalizem in (ameriška) vojaška industrija - pomislimo na osiromašeni uran, tone strupenih odpadkov ter strahotne ko-

ličine izpustov vojaških letal in letalonosilk. 16-letno dekle si naivno razlaga podnebne spremembe z besedami "mnogi trpijo, da lahko redki živijo v razkošju" - njene namere so očitno dobre in dragocene, napada pa predvsem vlade za neodhodnih, razvi-



Foto KF



tih, industrializiranih držav, potem ko je znano, da so se v zadnjih dvajsetih letih države v razvoju (Kitajska, Indija in afriške države) uprle možnosti uvedbe strožjih skupnih pravil

korporacije in milijarderji naj bi za zaščito lastnih interesov podpirali svetovne proteste za podnebje. Višje sile naj bi usmerjale globalne valove mobilizacije mladih in zahtevale

ukrepanje na področju podnebnih sprememb - mladi so njihovo vozilo.

Brez cinizma: čudovito je, da se v času, ko prevladujejo zloba in najrazličnejše teorije zarote, svet ponovno prevzema neizčrpna želja po uporabi, ki se še naprej obnavlja in razvija, razmislimo pa, kako je gibanje *Fridays For Future* nastalo. Meseca se je Greta vsak petek zjutraj, namesto da bi šla v šolo, postavila pred švedski parlament in svetovni splet se je ganil, kot vedno v takih primerih. Vprašajmo se, ali je dekle res samo sprožilo svetovno revolucijo ali, če je le žrtev staršev, show businessa in svetovnih medijev.

Katja Ferletič

TAKI SMO (71)

Nostalgiki devetdesetih let lahko gremo le še v Bend

Četrtega marca je za posledicami možganske kapi umrl ameriški igralec Luke Perry, šarmantni Dylan iz nanizanke Beverly Hills 90210. Perry je v devetdesetih letih prejšnjega stoletja osvojil srca najstniškega televizijskega občinstva in prav tako tudi moje srce. Njegova smrt je v vseh nas, ki smo tedaj odrasli, vzbudila veliko otožnih spominov. V letih, ko nismo še poznali Netflix, Amazon Prime Video in vseh drugih spletnih portalov, na katerih lahko danes "in streaming" gledamo katerokoli nadaljevanko, smo morali pač nestrno čakati, kdaj bodo po televiziji predvajali zgodbe naših herojev. Poleg nadaljevanj smo si včasih zvečer lahko ogledali tudi kak dober film - če se dobro spomnim, se je tedaj glavni večerni program začel že ob 20.30 in sploh ni bilo toliko reklamnih vložkov, ki bi motili gledanje filma, kot jih imamo danes, tako na javnih televizijskih mrežah kot na "pay per view" programih. Nekoč smo si tudi izposojali videokasete, kasneje dvd-je, še kasneje filme na "blu-ray", danes pa potrebujemo samo dobro spletno povezavo in kreditno kartico. Tako pač tudi mi, nostalgiki devetdesetih let, z veseljem sprejemamo veliko tehnoloških inovacij, ki pa gotovo iz naših src ne bodo izbrisale Dy-



lana, romantičnih televizijskih nadaljevanj in filme na videokasetah, ki smo si jih po navadi izposojali v trgovini Blockbuster. Blockbuster je za nas predstavljal pravo uživaško izkušnjo: v trgovini je sicer dišalo po ljudeh, tepih na tleh je bil večkrat umazan in zguljen, lahko pa smo izbirali med stotinami filmov, na posodo ali na prodaj, med novimi ali "iz druge roke". Ko smo končno izbrali, kaj bomo gledali na domačem kavču, in smo čakali v dolgi vrsti pred blagajno, pa smo se le s težavo odrekli še vrečki industrijsko spečenega in pakiranega popkorna in barvanim "plastičnim" žele bombonom. Blockbuster je bil v devetdesetih letih prejšnjega stoletja in vse do zgodnjih let 21. stoletja s svojimi tisočermi trgovinami po vsem svetu pravi ekonomski velikan. Prvo trgovino Blockbuster so odprli leta 1985 v Dallasu, v Teksasu. V naslednjih desetih letih se je število trgovin v ZDA povečalo na 4800, leta 1989 pa je podjetje kupilo že obstoječo angleško verigo trgovin in tako odprlo svojo prvo podružnico v Evropi. Leta 1990 je Blockbuster imel svoje trgovine v 25 državah, leta 2004 je bilo podjetje s svojimi devettisočimi trgovinami na višku svojega ekonomskega razvoja, kmalu pa se je razvila uporaba spletnih storitev in Blockbuster je zašel v krizo. Gospodarske

težave podjetja so se nadaljevale vse do leta 2010, ko je končno razglasilo stečaj - s tem dogodkom se je dokončno sklenilo obdobje "fizičnega" najemanja avdiovizualnih izdelkov. Nekoč je bil mit o Blockbusterju... edino, kar še danes živi od tega mita, je ena trgovina v ZDA, v mestecu Bend, v državi Oregon, kjer je gospa Sandi Harding ponosna lastnica zadnje trgovine Blockbuster na svetu. V Italiji so zadnjo trgovino zaprli leta 2012, na začetku marca je prenehala svoje obratovanje še trgovina v Avstraliji, pred nekaj meseci pa je celo znani ameriški televizijski komik John Oliver skušal rešiti stečaja zadnji dve trgovini na Alaski, tako da jima je podaril nekatere osebne predmete hollywoodskega igralca Russella Crowa - niti to ni bilo v veliko pomoč, saj so po začetnem zanimanju stranke dokončno zapustile trgovini. Gospa Sandi Harding pa le vztraja. Na njeni strani so gotovo izjemno redko naseljeni ozemlje in posledično slaba internetna povezava ter seveda zanimanje, ki ga "zadnji Blockbuster" vzbuja med nostalgiki devetdesetih let - kjer interneta še ni, si lahko izposodimo DVD! Med strankami gospe Harding je veliko prebivalcev mesteca Bend in okolice, ki ne morejo gledati filmov na Netflixu ali Amazonu - trgovina ima še vedno 4.000 zvestih strank, kate-

rim se vsak dan pridružujejo nove. Nekatere od teh prihajajo v trgovino, ker je ta postala prava turistična atrakcija za zbiratelje, ljubitelje starih časov, ki še ne morejo pretrgati svojih vezi s preteklostjo - devetdeseta leta so očitno še vedno v srcih mnogih. Prav na te stranke računa podjetniška gospa Harding, ki v svoji trgovini prodaja številne izdelke z blagovno znamko "Blockbuster": majice, kape, broške in druge spominke, celo pivo z imenom "The Last Blockbuster" - zadnji Blockbuster. Vsi prebivalci Benda so zelo ponosni na svoj Blockbuster, tako da je dvema režiserjema uspelo celo nabrati 40.000 dolarjev za snemanje dokumentarnega filma o priljubljeni trgovini. Konec imperija Blockbuster ima grenak okus časa, ki neusmiljeno mineva in z gospodarsko izgubo kaznuje vse podjetnike, ki se ne znajo prenavljati. Tak je bil John Antioco, ustanovitelj podjetja Blockbuster, ki je v zgodnjih letih 2000 zavrnil ponudbo Reeda Hastingsa, človeka, ki mu je za le 50 milijonov dolarjev hotel prodati novo, mlado podjetje Netflix, ki danes žanje uspehe celo na oskarjih in je vredno vsaj 170 milijard dolarjev. Tudi poslovni uspeh gospe Sandi Harding iz Benda je neustavljiv, saj si je prikupila srce domače, mestne skupnosti in vseh bližnjih in daljnih "najstnikov iz devetdesetih let".

OPČINE Pomembno srečanje za naša društva

O reformi tretjega sektorja

Odborniki, odbornice, predsedniki in predsednice slovenskih društev so v četrtek, 14. marca, do kraja zasedli razstavno dvorano Združne kraške banke na Opčinah. Na večeru z naslovom *Društva pred reformo tretjega sektorja: znanje za boljše delovanje*, ki ga je organizirala ZKB Trst Gorica, je o tej snovi, ki bo s seboj prinesla val novosti in sprememb, spregovoril izvedenec Alessandro Mastacchi. V uvodnem pozdravu se je predsednik banke Adriano Kovačič preseanečeno in z veseljem zahvalil odbornikom za tako številno prisotnost na predavanju. ZKB se od nekdaj zanima za delo društev na našem območju in to dokazuje z rednimi finančnimi prispevki, a tudi posveti, ki seznanjajo odbornike z zadnjimi novostmi in pomagajo, da bolje vodijo društva. Reforma tretjega sektorja je proces, ki se je začel že leta 2014 in še danes nima konca, saj manjka

še uredba o enotnem registru tretjega sektorja t. i. RUNTS (registro unico nazionale del terzo settore). Ko bo urejen register, bodo določila pravna, to bo predvidoma 1. januar 2020. V registru je več kategorij dejavnosti in vsako društvo se bo brez težav prepoznalo v eni od teh. Naša društva morajo v bistvu začeti neki proces razmišljanja o delovanju in preveriti, ali je s statutom vse v redu ali mu je treba vnesti spremembe oz. nove lastnosti, ki jih predvideva novo enotno besedilo. Vpis v register predvideva med drugim vrsto drugih obveznosti, kot npr. objavo podatkov o delovanju društva (računi, zapisniki, prejeti prispevki itd.). Vpis je "nujen", kajti tista društva, ki se odločijo, da se ne vpišejo, ne bodo imela več fiskalnih olajšav, ki so jih imela do zdaj in niti dostopa do javnih prispevkov. To ne velja za športna društva (po želji se sicer lahko vpišejo tudi v register tretjega sektorja), ki lahko

ostanejo vpisana samo v register CONI in obdržijo fiskalne olajšave v smislu z zakonom 398/1991. Lahko pa bodo zgubile nekatere privilegije, ki so namenjeni samo tretjemu sektorju. Izvedenec je svetoval odbornikom, naj se kar takoj mobilizirajo za ustrezne spremembe, saj, če bo potrjen datum veljave reforme, bodo na koncu leta vsi uradi za svetovanje preobremenjeni s številnimi prošnjami. Na koncu se je Alessandro Mastacchi zaustavil še pri protikorupcijskem zakonu, ki ga je italijanski parlament odobril 9. januarja in ki med drugim določa, da društva, ki imajo v odborih politike in člane vodilnih organov strank ali izvoljene na katerikoli upravni ravni, bodo podvržena enakemu finančnemu nadzoru kot stranke. Mastacchi je skušal delno pomiriti odbornike, saj je povedal, da zakon zapoveduje to, kar se je delalo do zdaj, in sicer posredovati podatke o transparentnosti društva. Nejasnosti pa bodo morali razčistiti, saj so odobrili zakon, ki je urejal delovanje političnih strank, ne da bi naredili predhodne primerjave z institucijami tretjega sektorja.

MČ

Slovensko dobrodelno društvo / Podelitev Flajbanovih nagrad

Slovensko dobrodelno društvo je v petek, 16. marca, na svojem sedežu že dvaintridesetih podelilo Flajbanove nagrade. Nagrada v spomin na soustanovitelja društva Mihaela Flajbana je denarna podpora, namenjena našim slovenskim univerzitetnim študentom in študentkam. Po uvodnem pozdravu predsednika Iva Jevnikarja sta nagrade podelili podpredsednica Vera Čok Vesel in odbornica Veronika Gerdol. Podelili so dve Flajbanovi nagradi, eno Srebotnjakovo, osem podpor in tri posebne nagrade. Flajbanovo nagrado je prejela študentka medicine Petra Olenik, nadaljevalno (nagrada, ki velja od prvega do zadnjega letnika univerze) pa študent arhitekture Peter Grudina. Nagrado Irena Srebotnjak, ki je namenjena študentom likovne in glasbene umetnosti, je prejel mladi goriški violinist

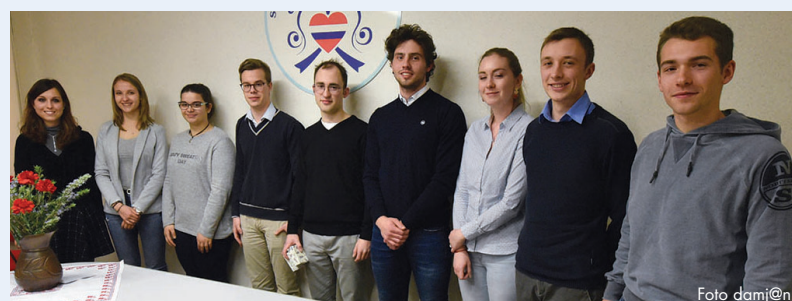


Foto damjan

Aleš Lavrenčič. Flajbanovo podporo so dobili študent biotehnologije Simon Cotič, študentka zootehnike Zala Bole, študent ekonomije Jaš Mikac, študentka tujih jezikov Sanja Sancin, študent tujih jezikov Tadej Pahor, študentka mednarodnih odnosov Julija Stavar, študentka statistike Sara Malalan in študentka na pedagoški fakulteti Veronika Devetak. Trije študentje, in sicer Maja Devetak, Max in Vanja Zuliani, pa so si s svojim prizadevnim delom (končali so višješolski študij z najvišjo oceno) prislužili Flajbanove zlatnike.

Katoliška Cerkev žrtev sovražnega govora

Z večjo volilno udeležbo za močno in vplivno Evropsko zvezo!

Po mnenju mnogih ljudi, ne zgolj vernih, je pomembnejši postni čas kot pa delovanje dnevne politike in ideološko in politično opredeljenih množičnih javnih občil. V življenju je namreč pogosto potrebno in koristno, da se človek ozre in poglobi vase, preveri duha in vrednote, ki ga usmerjajo, saj vse te predstavlja temeljno izhodišče za njegov obstoj in delovanje. Ocenjujem torej postni čas, ki se je pričel na pepelnično sredo, 6. marca, in ga bomo sklenili z obeleževanjem veliko-nočnega tridnevja, ki se začne na veliki četrtek, 18. aprila. Za nami je obred pepeljevanja, ko verni ljudje v Cerkvi ob prisotnosti in sodelovanju duhovnika potrdijo razpoložljivost za spreobrnjenje oziroma poboljšanje svojega življenja. Pepel je, vemo, znamenje minljivosti, smrti, pa tudi krhosti našega življenja. Postni čas je dejansko spokorni čas, ko tudi veliko premišljujemo o pomenu Kristusovega trpljenja in o njegovi smrti na križu. Naše duhovno prizadevanje pa naj bi se na zunaj izražalo v poglobljeni molitvi, postu in dobrih delih.

Pomembno dejanje v postnem času v Sloveniji je že vrsto let akcija z naslovom 40 dni brez alkohola. Spodbuja jo Slovenska karitas. Alkoholizem je žal še vedno rak slovenske družbe, "tudi problem z večstoletno tradicijo", kot meni Igor E. Bergant, športnik in televizijski častnikar, ambasador letošnje akcije 40 dni brez alkohola. Slovenci se po porabi alkohola, ta znaša dobrih 10 litrov letno na prebivalca, stare-



Dr. Tadej Strehovec

ga nad 15 let, uvrščamo v svetovni in evropski vrh. Zlasti dramatično in strmo narašča število smrtnih nesreč, povzročenih z udeležbo vinjenih oseb v prometu. "Nihče si ne želi postati odvisen od alkohola in drugih zasvojenosti, denimo mamil in iger na srečo, in nihče ne postane odvisen čez noč", pravi Mio Levačič, zdravljen alkoholik, ki je s psihoterapevko Natašo Soroko ustanovil društvo Žarek upanja za zdravljenje alkoholizma. Med osrednjimi političnimi temami v Sloveniji sta zdaj Evropska zveza (unija) in odnos do te povezave, upoštevaje volitve v evropski parlament, ki bodo 26. maja. Javnost in največji del politike EU podpirata in pojavilo se je celo vprašanje, "kaj bi bilo, če ne bi imeli Evropske zveze?" Državni poglavar Borut Pahor navaja, "da nam skupni evropski dom zagotavlja mir, varnost in blaginjo, morda celo v večji me-

ri, kot se tega zavedamo". "Vendar ne ljudje ne politiki še vedno ne razumejo povsem, kako Evropska zveza deluje, kdo v povezavi odloča, na katerih načelih je utemeljena. In Evropa še vedno ne razume posebnosti Britancev, njihove demokracije, njihovega odnosa do sveta, razlogov za izstop Združenega kraljevstva iz povezave. In tudi drugi se med seboj še ne poznamo najbolje. Zaradi vsega se rojevajo in poglabljajo razkoraki, s predsodki in ustaljenimi klišeji", razmišlja Zvone Štrubelj, župnik iz Slovenskega pastoralnega centra v Bruslju.

Toda ni mogoče spregledati še nekaterih dejstev. Evropska zveza se je znašla v krizi, ki traja že nekaj let. Populizem je Veliko Britanijo, eno najpomembnejših članic, pripeljal iz povezave (brexita), ki pa ima tudi pozitivno plat. "Če se je pri tem kaj pokazalo, je to, da je razpad evropske

povezave zelo nezaželena opcija. Smo v času, ko je EU zagotovo močnejša, kot je bila tri, štiri leta nazaj. Strah pred njenim razpadom je vsesplošen, nihče ali vsaj zelo redki si nemara želijo iti po poti Velike Britanije", razmišlja zgodovinar Luka Lisjak Gabrijeljčič iz Nove Gorice.

Za Slovenijo in njeno članstvo v EU se zdi najbolj nujno in koristno povečati udeležbo na bližnjih volitvah v evropski parlament. Le-ta je na prejšnjih volitvah bila zelo nizka, med najnižjimi v državah članicah. Znašala je komaj 37 % od skupnega števila upravičencev. Evropske poslance iz Slovenije, vseh bo osem, bi morali vključiti v katero od največjih in najpomembnejših poslanskih skupin v povezavi, s čimer bi tudi Slovenija postala bolj prepoznavna. Za zdaj je najbolj primerna poslanska skupina Evropske ljudske stranke. Evropski poslanci iz Slo-

venije, čeprav ideološko in v političnem pogledu raznoliki, pa naj bi med seboj bolje sodelovali.

Pri nas je kot zmeraj v obtoku zelo veliko število najrazličnejših mnenj, napovedi in ocen o temah, pomembnih za državo. Premier Marjan Šarec ohranja največjo javnomnenjsko podporo med vsemi politiki v slovenski državi, toda po napovedih političnih analitikov se bo začela zmanjševati, ker se vlada pod njegovim vodstvom ni lotila še nobene reforme. Za zdaj je pripravljeno samo izhodišče za reformo pokojninskega sistema. Zelo se je zmanjšala ocena in podpora Stranki modernega centra in njenemu predsedniku dr. Miru Cerarju. Zato se je pojavilo ugibanje, da bi lahko premier Marjan Šarec s pomočjo lokalnih medijev politično še bolj oslabil dr. Mira Cerarja in njegovo Stranko modernega centra, nato pa izsilil nove predčasne državnozborske volitve in z njimi dosegel absolutno oblast v Sloveniji.

Komisija Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci je sprejela svoja stališča in ocene o sovražnem govoru. Ta je razširjen v politiki in medijih in se nadalje širi, hkrati pa pravzaprav ni

povsem jasno, kaj sovražni govor sploh je. V stališčih Komisije je poudarjeno, "da je pravica do spoštovanja in dobrega imena temeljni in neodtujljivi človekovih pravic. Sovraštvo se začne tedaj, ko se nekomu odreka enakopravna pravica do obstajanja, delovanja in izražanja lastnih mnenj. Treba je tudi opozoriti, da del slovenske politike želi zlorabiti sicer upravičeno nasprotovanje sovražnemu govoru za omejevanje svobode izražanja. Komisija Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci opozarja na poskus omejevanja svobode in izražanja v primeru dr. Tadeja Strehovca, generalnega tajnika Slovenske škofovske konference, ki je bil obtožen sovražnega govora samo zaradi objave sicer javnega seznama podpisnikov peticije v podporo splava. Pobudniki omenjenega sodnega postopka so hoteli ustrahovati tiste, ki nasprotujejo umoru nerojenega otroka, in spodbuditi njihovo samocenzuro. Komisija Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci ocenjuje, da ni potrebe po nobenem novem zakonskem oženju svobode izražanja s pretvezo in izgovorom, da gre za sovražni govor.

Marijan Drobež

MeMPZ Emil Komel iz Gorice v Ljubljani

Meditativni koncert Oikoumene

Z nenavadnim naslovom *Oikoumene* (grška beseda, ki pomeni hiša, skupnost verujočih) je Mešani mladinski pevski zbor Emil Komel, pod mojstrskim vodstvom dirigenta, profesorja na višji šoli in pesnika Davida Bandlja, nastopil v soboto, 16. marca 2019, v ljubljanski stolnici svetega Nikolaja. Šlo je za postni mediativni koncert zborovske glasbe treh velikih krščanskih religij – kato-

liške, pravoslavne in protestantske. Koncertni program, ki sta ga organizirala Kulturno društvo KDO in založba Družina, je vseboval šestnajst skladb, od gregorijanskega koralnega do sodobnosti, domačin in tujih skladateljev. Vsebinsko je bil večer razdeljen v štiri sklope: invitorium, per crucelem, haec nox, ad lucem in acclamatio; namen pa je bil se skozi glasbo dotakniti vseh ključnih trenutkov Kristusovega življenja. Zbor je stopil na oder oz. pred oltar z bolgar-

skladbe *Sicut cervus*, prva na vrsti sklopa per crucelem. Na koncu je zbor "meniško" zapel enoglasni gregorijanski koral *Veni sancte spiritus* – skladbo, ki je zaznamovala zaključni del, acclamatio.

Izpiljeni glasovi nadarjenih nastopnikov so lepo odmevali v baročni cerkvi; marsikomu so pustili poseben vtis ter ponudili izhodišče za duhovno meditacijo. Dirigent David Bandelj je izjavil, da s tem koncertom "iščemo duhovno dimenzijo glasbe in besedila", in s tem poudaril meditativni pomen nastopa. Ljudje, ki so napolnili cerkev, so pozorno poslušali in ostali presenečeni nad profesionalnostjo in vokalno tehniko, ki



Foto Sašo Radej

veštvo (ad lucem) – Šnitkejeva *Gospodi Iisuse*, Lutrova *Jesus Christus unser Heyland*, Merkujev *Sanctus*, Bortnianskijeva *Kheruvimska pesn*, Gallusova *Alleluia* in Palestrinova *Sitivit anima mea*, ki je nadaljevanje

je nenavadna za tako mlade pevce. Zdelo se je, da je publika pravilno interpretirala bistvo koncerta *Oikoumene* in okušala lepoto umetnosti krščanskega zborovskega petja.

Samuel Devetak

Pogovor ob 30-letnici krščanske demokracije v Sloveniji

Potrebni so razmislek in smernice za prihodnost

Pred obeležitvijo 30-letnice krščanske demokracije v Sloveniji je NSi o tej temi pripravila pogovor. Sodelujoči so se strinjali, da je krščanska demokracija v zadnjih 30 letih pomembno oblikovala tako Slovenijo kot Evropo, pa tudi, da je pred njo nov razmislek, kako naprej. Kot prednost pri tem so izpostavili pomladitev vodstva NSi.

Zgodovinar in profesor na fakulteti za družbene vede Janko Prunk je uvodoma povedal, da krščanska demokracija izhaja iz krščansko-socialnega gibanja, ki je bilo v drugi polovici 80. let prejšnjega stoletja del skupine alternativnih gibanj takratnemu nedemokratskemu sistemu. Na čelu krščansko-socialnega gibanja sta bila Peter Kovačič Peršin in Lojze Peterle, med katerima je nato spomladi 1989 prišlo do razcepa. Kovačič Peršin je želel, da bi gibanje še naprej delovalo kot gibanje, Peterle pa, da bi se preoblikovalo v stranko. Novembra 1989 so bili nato ustanovljeni Slovenski krščanski demokrati (SKD), ki jih je vodil Peterle in ki so nato vstopili v Demos. Na precejšnje preseñenje so nato na prvih demokratičnih volitvah aprila 1990 med strankami Demosa dobili

največ glasov in prevzeli vodenje vlade.

Po mnenju politologa in profesorja na fakulteti za družbene vede Igorja Lukšiča je bil položaj v času, ko je nastala SKD, predhodnica današnje NSi, v marsičem drugačen, saj danes mnogi ugotavljajo, da Slovencem ni uspelo uresničiti sanj, zaradi katerih so šli v demokratične spremembe. Prav zato je po njegovem potreben nov premislek, tudi v NSi. Ta bo morala opraviti "premislek o vlogi krščanske demokracije v Sloveniji, vlogi Slovenije v Evropi in vlogi Evrope v svetu", je dejal. Pri tem se mu zdi dobro, da je na čelo NSi prišla nova generacija politikov. Predsednik NSi Matej Tonin je dejal, da je bila zamenjava generacije v vodstvu stranke dokaj gladka. To po njegovem kaže na zrelost stranke, pa tudi, da "nisimo stranka, ki bi bila grajena na kulturnih osebnostih, ampak nas združujejo vrednote". Izpostavil je tri temeljne vrednote, ki jih zagovarja NSi – svoboda, pravičnost in varnost. Po njegovih besedah bo stranka pri teh vrednotah vztrajala tudi v prihodnje, hkrati pa jih bo nadgradila z modernimi koncepti, ki so danes navzoči v svetu, to je z vprašanjem digitalizacije in var-

stva okolja.

Prunk kot Lukšič sta se strinjala, da je to dobra smer. Prunk je menil, da stranka izpostavlja prava vprašanja, ter Tonina pozval, naj vztraja na začrtani poti, Lukšič pa je stranki dodatno svetoval oblikovanje dobre ekipe mlade generacije, ki bo prevzela pobudo in bo skušala dobiti podporne tudi med intelektualci. Na pogovoru so kar nekaj razprave namenili tudi pogledu na vlogo krščanske demokracije v Evropi. Generalni sekretar Think tank Fokusa 2031 Marko Balažič je menil, da je Evropska ljudska stranka (EPP), ki v evropskih institucijah zastopa vrednote krščanske demokracije, na svoje vrednote nekako pozabila in začela preveč poudarjati ekonomijo. Kljub temu meni, da ima EPP še vedno določene odgovore za naprej.

Prunk je ocenil, da je temeljne vrednote EU, ki so v veliki meri vrednote krščanske demokracije, povzročil "divji neoliberalni val iz ZDA", kar pa vseeno še ne pomeni, da so preživele. Pri teh vrednotah bi morala EU vztrajati, saj z njimi lahko premaga izzive, ki jo čakajo, je dejal.

NSi je 30-letnico krščanske demokracije v Sloveniji obeležila s posebno slovesnostjo na Bledu.

Slovenija se za potovanja uvršča med 7 najvarnejših držav

Mednarodni organizaciji International SOS in Control Risks sta objavili zemljevid tveganj v letu 2019. Slovenija se ob Dansk, Finski, Norveški, Švici in Islandiji in Luksemburgu uvršča med za potovanja najvarnejše države, so pred časom sporočili iz Slovenske turistične organizacije (STO). Zemljevid razvršča države glede na stopnjo tveganja, ki popotnike čaka v določenem delu sveta. Interaktivni zemljevid je bil ustvarjen z namenom, da organizacije bolje razumejo tveganja v državah in na trgih, kjer poslujejo in kamor potujejo. Za sedem najvarnejših velja, da je tveganje

neznatno. Za preostali del zahodne Evrope, Kanado, ZDA in Avstralijo velja, da je tveganje pri potovanju nizko. Med najmanj varnimi za potovanja pa so Sirija, Libija, Afganistan in Somalija.

Zemljevid obenem prikazuje tudi oceno stopnje tveganja vsake države za zdravje in prometno varnost. Slovenija sodi med države z nizkim tveganjem za zdravje, nekoliko slabše od najboljših pa se država odreže pri prometni varnosti, so še pojasnili na STO. V tem oziru ima namreč oceno tveganja "nizko", medtem ko se najboljše države ponašajo z oceno "zelo nizko".

Katja Ferletič



STARE JEDI V NOVIH LONCIH (31)

Marec je mesec prebujanja. Gospe se zadržujejo v svojih vrtovih, čistijo in rahljajo zemljo, cvetje in drevje poganjata. V starih časih, če je deževalo, so cveteli "vincenci". Krasili so gredice in s svojim opojnim vonjem prevzemali vsakogar, ki je šel mimo. Poleg rumenih "jurjovk" jih je gospa Dragica imela veliko, nabirala jih je v šopke in tako kot svojo zelenjavo prodajala na trgu v Gradišču. Pri nabiranju in vezanju šopkov sta ji pomagali soseda in njena hčerkica. Deklica je opazovala, kako sta mama in gospa Dragica sestavljali posebej šopke rožnatih in modrih "vincencev". Ker sta ji bili všeč obe barvi, je začudeno vprašala, zakaj ne naredijo šopke mešanih barv cvetja. Dragica ji je tedaj nežno razložila: "Če bosta tudi gospem všeč obe barvi, bodo tako kupile dva šopka, enega roza, enega modrega, drugače bi kupile samo enega"! Tako se je deklica naučila "mištrja". Gospe so šopke rade nakupovale še posebno za praznik svetega Jožefa, tedaj so se tudi deklice veselile, saj so po dolgi zimi končno dobile dovoljenje svojih mam, da slečejo volnene žabe in oblečejo "kalcetone".



Nekoč je bil praznik svetega Jožefa zelo pomemben, zapovedan praznik, katerega so vsi nestrpnost pričakovali. V dnevih pred praznikom so vsi z zaupanjem opazovali vremenske spremembe, saj "Če je Jožef lep in jasen, je dobre letine prerok glasen"! Ljudi pa je zelo zanimalo vreme tudi zato, ker so se tisti dan, seveda po sveti maši, posvetili piknikom in družabnim prireditvam na prostem. V mestu so se nekateri odpravili v gostilne, kjer so radi naročali žolč, prašičje pečenke, zimski radič in golaže, na vaseh pa so imeli drugačne navade. Za ljudi sosednjih slovenskih ter furlanskih vasic je bilo nekoč v navadi, da so se za jožefovo zbirali v Petovljah, kjer je nastal praznik fitalje. Na pot so se odpravili v skupinah, "v klaph", peš ali s kolesi (seveda samo tisti, ki so bili ponosni lastniki kolesa). Furlani so prihajali s konji in vozovi, prenatrpanimi z ljudmi. S seboj so prinašali torbe iz blaga in doma pletene košare, v katerih sta bili hrana in pijača skrbno prekriti s prtom. V Petovljah so na travnikih na obeh straneh želez-

niške proge izletniki razgrnili prte in iz svojih košar vzeli vse domače dobrrote in steklenice vina. Na jožefovo so prvič rezali nove salame. Če je bilo pred praznikom vlažno in deževno, so že pognale rastline divjih zelišč, s katerimi so gospe rade pripravljale fitalje za piknik. Na dnevnem meniju so bile preproste jedi: salamo in fitaljo so jedli s sveže pečenim domačim kruhom, s seboj pa so prinesli "jedrik in jajce kuhane, mavitil in fižol" in "polpete" s kuhanim mesom, vse pa so zalivali z domačim vinom in vodo, v kakem košu pa se je sramežljivo skrivala pollitrska steklenička žganja. Peš so na praznovanje prišli tudi pevci in harmonikarji. Može so naredili "brijar", to se pravi podlago iz lesenih desk, na kateri so lahko plesali (plesali so tudi na travi, nikomur ni bilo mar, če je jako drobno rožico pozeptal). Sedeli so na tleh in s seboj domov večkrat prinesli klopi, a končno najbolj pomembno je bilo se družiti, se veseliti in si med seboj deliti hrano in lepe občutke.

Praznik so torej počastili s petjem in plesom, včasih pa so bili tudi tako srečni, ko je kdo s seboj prinesel fotoaparat in so se lahko fotografirali.

V Petovljah so se mladi zbirali načeloma do pred drugo svetovno vojno, sosed pa se spominja, da se je praznik nadaljeval še med vojno in po njej, saj, ko je on še zahajal na piknik, je imel "že belo zad z uhen". Nekateri obujajo spomine, kako so z izredno sproščenim veseljem v gozdu ali na travnikih praznovali, svobodno, s polnimi pljuči peli slovenske pesmi, prepričani, "da jih nobena prepoved na more streti".

POHANE "POLPETE"

Sestavine:

300 g mrzlega kuhanega mesa, 300 g surovega mletega mesa (lahko tudi malo mlete mortadele ali klobase), nariban parmezan, 1 jajce, 1 žemlja v mleku namočenega starega kruha, sol, česen ali čebula (po okusu), peteršilj. Za pohanje: 1 jajce, kapljica mleka, moka, krušne drobtine.

Priprava:

Najprej skuhamo juho z mesom, nato pohlajeno kuhano meso zrežemo na drobne kose (lahko v kuhinjskem robotu) in mu dodamo še ostalo mleto meso in mortadelo. Naredimo primerno zmes, če se nam zdi presuha, lahko dodamo malo mleka, nato naj počiva v hladilniku eno uro. Iz zmesi oblikujemo ovalne polpete, ki jih povaljamo najprej v moki, nato v jajcu, nazadnje v krušnih drobtinah. Polpete lahko scvremo in posušimo na papirju ali pa spečemo v ponvi z majhno količino olja. Bog žegnaj!

Goriški vrttiljak / Abonma Veliki polžek

Lahko se izražamo tudi le z zvoki!

Še zadnjič je Goriški vrttiljak povabil svoje "starejše" gledalce, abonente Velikega polžka, osnovnošolce od tretjega do petega razreda iz goriškega in doberdobskega ravnateljstva Večstopenjskih šol, v ponedeljek, 11. marca 2019, v veliko dvorano Kulturnega centra Lojze Bratuž na dve ponovitvi glasbeno-gledališke predstave *Džumbus*. Posebna, mestoma kar zelo hrupna predstava, ki je zelo navdušila naše šolarje in njihove učiteljice in zmeraj bolj redke učitelje, je nastala kot produkcija Zavoda Federacija Ljubljana, Werk 89 (Dunaj) in Cankarjevega doma v Ljubljani. Premierno so jo izvrstni glasbeni, pa tudi gledališko spretni ustvarjalci prikazali l. 2017 v Cankarjevem domu. Zdaj pa so ob njej lahko uživali tudi naši osnovnošolci. Pod režijo, glasbo in izborom izredno raznolikih in domiselno izdelanih instrumentov se podpisuje glasbenik Peter Kus, nedavno gost v KCLB na Zimskih popoldnevih (Pomeriggi d'inverno) v organizaciji CTA. Besedilo sta si izmislila in zapisala Peter Kus in Nana Milčinski, ki je poskrbela, da je vsebina zadobila smiselno dramaturški lok. Predstava je nekakšna izredno privlačna lekcija glasbe. Z glasbo in zvoki lahko izražamo svoja čustva in občutke. Ustvarjamo jo pa lahko celo, če tolčemo po tleh s palčicama, pihamo v pravi korenček, ki mu pridamo ustnik, v kartonasto flavto... Nastopajoči, Urška Cvetko, Kristof Hraštaj in Michael Pöllmann, igrivo in razgibano, mestoma prav razposajeno v glasbi in besedi pripovedujejo zgodbo o dečku, ki ne govori besed, ampak se izraža le z zvoki in glasbo. Jezika ne zna uporabljati. Nihče ga ne razume, ko to svojevstrano govornico predstavi mami in očku, vrstnikom, ki se mu zaradi tega posmehujejo, zdravnikom in učiteljici. Vsi

mislijo, da je bolan. Zato hočejo odpraviti to njegovo "motnjo". V tem našem svetu, kjer pravilno dujejo pravila, družbene konvencije, za tega otroka, ki rad ropota po čemer koli in s tem izraža svoje občutke, ni prostora. Mora se naučiti jezika, se podrediti splošnim pravilom. Kljub temu pa hoče deček, ki odrasča, na kakšen način ohraniti to svojo posebnost, ki ga ločuje od drugih. V svetu, ki je poln vsakršnih



omejitev, bi rad ohranil svojo pristno drugačnost. Zgodbo tega razigranega fantička nastopajoči pripovedujejo oz. uprizarjajo s pomočjo ustvarjanja najrazličnejših zvokov, igranja na raznovrstna izvirna glasbila in zvočila, ki so izdelana iz vsakdanjih predmetov. Učinek vsega tega je zvočna pestrost, ki poslušalce popelje v malce drugačen glasbeni svet. Poleg tega pa predstava nagovarja vsakogar, naj ohranja lastno osebnost in pristnost v tem svetu, kjer bi nas družba rada spravila vse v neke ustaljene kalupe. Za koreografijo, ki pripomore k razgibanosti in popestritvi igranja in zvočnega dogajanja, je poskrbela Andreja Podzavnik Rauch. Pod pisano, premišljeno zasnovano likovno podobo se podpisuje Dan Adlešič. V primer-

ne kostume je nastopajoče oblekla Katarina Müller. Za oblikovanje luči je poskrbel Borut Bučinel, za grafično oblikovanje pa Nejc Prah.

Učenci so živahno spremljali odrsko dogajanje in z veseljem sodelovali pri ustvarjanju zvokov, ponarjajočih najprej drobno rosenje, nato dež, pa še razbesnele nevihte.

Ob koncu pa so spretnim izvajalcem namenili pristrčno ploskanje.

Pred začetkom glasbeno-gledališke predstave je še zadnjič v letošnjem šolskem letu abonente Velikega polžka nagovorila Tamara Kosič, vodja otroškega gledališkega abonmajskega programa KCLB. Z njimi je ponovila

pravila lepega vedenja v gledališki dvorani in zaželela petošolcem srečen prehod na nižjo srednjo šolo.

Goriški vrttiljak, abonmajski gledališki program štirih predstav za osnovnošolske otroke in malčke zadnjih letnikov vrtec, je letos enaindvajseto leto zapored priredil Kulturni center Lojze Bratuž s sodelovanjem SNG Nova Gorica in Pastirčkom, ob pomoči Dežele FJK ter Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu in s privolitvijo ravnateljstev Večstopenjskih šol iz Gorice in Doberdoba. Občasno so se abonentom iz Goriške pridružili učenci iz dvojzice šole v Špetru.

Abonentov Velikega polžka je bilo letos 381. Skupaj z Malimi polžki število znaša 828 (!).

IK

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (236)

Pehtran (1)

Pehtran, *Artemisia dracunculus*, se uporablja predvsem za odpravljanje kašlja. Korenike pehtrana pomirjajo živčni sistem, zato jih uporabljamo proti kronični utrujenosti - izgorlosti. Listi odpravljajo krče pri boleči menstruaciji. Pehtran ureja menstruacijo oziroma pomaga pri amenoreji (odsotnosti menstruacije). Kot sem že omenila, je pehtran primeren tudi za odpravljanje kašlja, pa-

srka tudi pehtran.

Na Kitajskem in Japonskem se uporablja *Artemisia absinthium* - pelin, ki je istega rodu kot pehtran. Pelin deluje podobno kot pehtran, vednar je močnejši, uporablja se ga za pripravo mokse. Ime moksa izvira iz japonske besede *moe kusa*, kar pomeni zelišče, ki peče. Mokso pripravljajo tako, da posušijo zelišče in potem pelin trejo, dokler ne sestavijo trdo temno snov, ki jo potem oblikujejo v paličice, ki imajo moč odvzeti iz telesa vlago. Ko govorimo o moksi, govorimo o toploti, ki zdravi. Moksa zdravi s pomočjo toplote, ki doseže do 500 ali 600 stopinj; le-ta prodre globoko v telo. Moksa cigare ne vsebujejo samo pelina, v njih je še ingver, lentiscus in druga zelišča.

Zelo rada imam mokso, saj je njena uporaba enostavna. Vsak jo lahko doma uporablja za razsluzenje delov telesa, ki so hladni in vlažni. Več informacij lahko dobite v mojih posnetkih na spletu. Pelin je močnejši kot pehtran, zato je prav, da je uporaba samo zunanja.

/ dalje
www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TVOO
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To število smo poslali v tisk v torek, 19. marca 2019, ob 13. uri



Okrogel življenjski jubilej igralca Iva Barišiča

Še na mnoga ustvarjalna leta!

V sredo, 13. marca 2019, je praznoval okrogel življenjski jubilej dramski in filmski igralec Ivo Barišič, ki je vse svoje mnoge gledališke talente daroval Primorskemu dramskemu gledališču, kjer se je zaposlil l. 1969 (za najmlajše je takrat odigral Princa v Pepelki), in v tem, pozneje preime-

novanem v Slovensko narodno gledališče Nova Gorica, z raznovrstnimi briljantnimi interpretacijami različnih vlog tudi dočkal upokojitve. S tem pa se njegova igralska pot sploh ni končala. Odslej je dejaven predvsem v filmskih krogih. Prav v tem času sodeluje v nastajajočem celovečernem filmu Mateja Nahtingala *Korporacija*.

Ivo Barišič je otroštvo preživel v Sežani in se šolal na industrijski šoli Iskra v Kranju, a klic muze Talije je bil preglasen, da bi ga preslišal. Tako je v 40-letnem gledališkem razdajanju odigral okrog 200 vlog. Vsi, ki že vrsto let spremljamo ustvarjalno delo SNG Nova Gorica in že prej PD Nova Gorica, se že smeraj živo spominjamo njegovih markantnih vlog. Njegove gledališke kreacije obsegajo široko paleto dramskih likov različnih žanrov. Enkratne, nepozabne so predvsem njegove interpretacije likov iz t. i. gledališča absurda: vloga *Drugega nosača v Najemniku*, legendarne figure *Gospe Smith* v Ionescovi *Plešasti pevki* v

izredno mojstrski režiji Vita Tauferja, *Hamma* v Beckettovem *Koncu igre*, *Kralja Berangerja I.* v Ionescovem delu *Kralji umira*, in *Luckyja* v Beckettovi drami *Čakajoč Godota*. Pristne in zelo domišljene so bile tudi njegove miniaturne vloge, kot



so *Norec Karl* v *Woyzecku* Georga Büchnerja, *Stari gospod v Robertu Zuccu* Bernarda –Marieja Koltesa in *Mile iz protokola* v komediji *Gospa ministrica* Branislava Nušiča. Tudi vloge iz njegovega najzgodnejšega gledališkega obdobja bodo ostale zapisane v srcih tistih gledalcev, ki so imeli srečo uživati ob njih. Taki sta npr. *Tine* iz Goldonijeve komedije *Primorske zdrahe*, *Črtomir* iz uprizoritve *Krsta pri Savici* Franceta Prešerna in Toneta Peršaka. Kasneje je blestel v komedijah, npr. kot *Sganarel* v Molierovem *Don Juanu*, *Lloyd Dallas* v burki *Hrup za odrom* Michaela Frayna in *Fraper* v veliki uspešnici *Rdeči nosovi* Petra Barnesja. Še in še bi lahko naštevali. Zadnja njegova vloga v SNG Nova Gorica je bil do potankosti izdelan lik *Avgusta* v delu

Ondina Jeana Girardouxa. Barišič je na dolgi poklicni umetniški poti sodeloval tudi s Slovenskim stalnim gledališčem Trst in Gledališčem Koper.

Za svoje delo je prejel veliko priznanj in nagrad, med drugim Borštnikovo diplomu za mladega igralca, nagrado Stane Severja, priznanje Združenja dramskih umetnikov Slovenije, nagrado Zlahtni komedijant (za vlogo rokodelca v Shakespearovem delu *Sen kresne noči*), nagrado tantadruj in odličje za življenjsko delo Marija Vera leta 2013. L. 2015 je na 8. Festivalu

slovenskega filma v Portorožu prejel nagrado za najboljšo moško vlogo v kratkem filmu *Ljubezen na strehi*. Na filmskem platnu se je predstavil v 20 filmih, npr. v filmu Matevža Luzarja *Srečen za umret*, v koprodukciji *Zoran, moj nečak idiot*, v komediji *solz* Marka Sosiča (l. 2017) kot

starec *Alberto*. V nekem intervjuju je dejal, da mora igralec "znati uporabiti svojo osebnost v celoti – telo, glas, pogled, gibanje /... / Pomembno je, da je odprt, razveden, tudi skromen in ponižen pred velikimi avtorji, kot so Shakespeare, Cankar, Beckett". O režiserjih pa meni: "Dobri režiserji so dobri psihologi, ki pri igralcu odprejo tista vrata, za katerimi so osebne lastnosti, potrebne za vlogo. Režiser nas spodbudi, da odkrivamo, kaj vse imamo in nosimo v sebi". Ob lepem življenjskem prazniku želimo Ivo Barišiču vsi, ki smo ga tolikokrat občudovali na odru in mu vsakič iskreno ploskali, še na mnoga zdrava ustvarjalna leta!

Iva Koršič



Pevma / Črkoigra za prvošolčke

V prvem razredu osnovne šole Josip Abram v Pevmi so konec februarja priredili praznik črk – ČRKOIGRO. Učenci so ob tem prazničnem dogodku povabili medse tudi starše in babice. Hoteli so dokazati, da so usvojili veliko tiskano abecedo; pomerili so se v poznavanju črk in branju. V dar so prejeli knjigo, ki naj jim ostane za vedno najboljša prijateljica. Na fotografiji so prvošolci z učiteljico Marto Ferletič.

Tokrat o italijanski tržaški nogometni ekipi Triestina spet meri v B ligo

Tokratna športna tema je morda za ožji krog bralcev, morda pa tudi ne. Med Slovenci v Trstu je zgodovinsko veliko privrženecv nogometne ekipe Triestine. Zanje med drugimi goreče navija tudi Prešernov nagrajenec, književnik Miroslav

liko govori in piše, nazadnje je pred desetimi dnevi na stadionu Nereo Rocco v Trstu veliki derbi spremljalo s stopnišča kar sedem tisoč ljudi. Pordenone je bil na zelenici naposled pač boljši z 2: 1 in je, s tem da je poletel na deset točk prednosti pred moštvom

dva meseca pred koncem sezone, je namreč čisto možno, da bi Pordenone (in Triestina) v višjem nadstropju merila moči z Udinesejem, četudi seveda držimo pesti, da bi se Videmčani trenerja Davida Nicole rešili pred izpadom iz A lige.

Da se povrnemo k Triestini, po številnih bankrotih in nezanesljivih lastnikih je nekdanji prvotigaški igralec Mauro Milanese kot menedžer, po pravici povedano, uredil razmere v društvu in ob stoletnici ustanovitve postavil zadeve na svoje mesto, seveda za zdaj za pojme tretjeligaške ravni. Iz Avstralije z zanosom spremlja nastope moštva predsednik kluba in mecen Mario Biasin, Tržačan po rodu, uspešen gradbeni podjetnik, ki je med drugim Milanesejev sorodnik. Ne vemo, kako bi društvena struktura vzdržala v višji ligi, v kateri ni tržaške enajsterice osem let, vendar uprava je, kot kaže, ambiciozna.

Igralski kader sestavljajo profesionalci z vseh koncev države, pa tudi nekateri tujci. Od te sezone pa je duša moštva 31-letni Tržačan Federico Maracchi, izkušen in kvaliteten zvezni igralec. V postavi pa je tudi 23-letni Benečan Roberto Codromaz iz Špetra, ki ima tudi slovensko državljanstvo in nekaj nastopov svojčas v slovenskih mladinskih reprezentancah.

HC



Košuta. Kakorkoli že, letos se je zanimanje za tržaški klub spet skokovito povečalo. Helebarda se namreč poteguje za vrnitev v ugledno B ligo, zdaj je na lestevici B skupine C lige druga. Zgodba je zanimiva tako medijsko kot za širši krog ljubiteljev nogometa tudi zato, ker v skupni razvrstitvi vodi deželni konkurent Pordenone, ki ga vodi nekdanji trener Tržačanov (ki je še kako prirasel k srcu navijačem rdečih) Attilio Tesser. Skratka, o C ligi se spet ve-

furlanskega trenerja Massima Pavanela, morda opravi odločen korak neposrednemu napredovanju naproti. Tržaški nogometaši pa se potegujejo za ugodno izhodišče v play-offu, ki še omogoča dodaten prestop v prestižno drugoligaško družino. Ta C liga se nam morda zdi neko pol-amatersko tekmovanje, vendar gre v resnici za poklicne športnike in naslednja postaja je B liga, ki je v Italiji izjemno kakovostno prvenstvo. Kot kaže stanje na lestevicah

GORICA Deveta Pravljlična urica v Feiglovi knjižnici

Strah, jezo, užaljenost ... lahko odženemo sami!

Srečanje na Pravljlični urici v ponedeljek, 11. marca 2019, je bilo res zanimivo, tudi za prisotne mamice, ki so bile kot vselej v večini. Pred več kot dvajsetimi otroki je najprej z zvonceki pocinčljala Vesna Tomšič, izvrstna pravljličarka, ki je tudi tokrat s svojim izvirnim, spretim izvajanjem pravljlično pripoved spremenila v drobčen gledališki prizorček.

Tokratni pravljlični protagonista je bil čarovnik iz zgodbe *Čarovnikova želja*. Knjigo je napisal Brad Yates, za slovenski prevod je poskrbela Darja Bitenc Logar. V neki prijazni, mirni vasi, kjer so se vsi lepo imeli, se je nekega dne po strašnem viharju, ki je marsikaj razdeljal in vse pomazal z blatom, vse spremenilo. Ljudje so postali čemerni, jezni, žalo-

stni, prestrašeni. Vse jim je bilo težko. Nobenega veselja niso našli niti v športu. Še k sreči, da je s sovo ob robu vasi v lični hišici živel prijazen čarovnik, ki je odkril čudovito skrivnost. Odkril je namreč, da imajo naši prsti čarobno moč. Ko je razumel, da sam najbolje misli, ko se tapka, in ko je raziskal, kaj pomeni zdrav pretok energije v telesu, je bil odrešen on in tudi vaščani. S tapkanjem po po-



sebnih točkah, kakršen je postopek pri tehniki EFT (Emotional Freedom Techniques), in z vodenimi odgovori jim je čarovnik

pomagal do dobrega počutja že v nekaj minutah. Če se tapkamo na pravih mestih telesa (sredi čela, pod očmi, pod prsnimi bradavicami...) lahko odpravimo vse svoje strahove, skrbi in nasploh vsa negativna čustva, ki jih občutimo v sebi. V nas namreč živijo "takšni ali drugačni zoprneži", ki nam kalijo mir. Izvajalec tehnike EFT Brad Yates je napisal knjigo, ki je zabavna in koristna ne samo za otroke, ampak tudi za odrasle. Da je njegova tehnika res učinkovita, so na spodbudo Vesne Tomšič spoznali otroci in njihovi odrasli spremljevalci, ki so se udeležili Pravljlične urice, s sproščenim "tapkanjem" pod njenim vodstvom. Še sami so tako postali čarovniki, saj je Vesna vsakemu posebej dala čarovniški klobuček in ga proglasila za čarovnika. Zraven je vsak dobil še listič z narisanim "zemljevidom" točk za tapkanje.

Zadnja Pravljlična urica v letošnjem šolskem letu bo v ponedeljek, 25. marca 2019, ob 17. uri. IK

KD Sabotin v Štmavru

Uspešna čistilna akcija

V soboto, 16. marca, je Kulturno društvo Sabotin po 30 letih ponovno izvedlo čistilno akcijo po vasi: po vseh ulicah, ob Pevmici in na vseh parkiriščih. Pokroviteljstvo za akcijo je ponudila tudi goriška občina. Prireditve je stekla v sklopu petkovne svetovne manifestacije mladi za prihodnost in okolje ter ob dejstvu, da je v soboto govedoval goriški patron, tako da so bile šole zaprte in so bili dijaki doma. Akcije se je udeležilo več kot 20 otrok in 30 odraslih. Trajala je od 9. zjutraj do približno 12.30. Za kosilo



sta poskrbela Gianfranco in Liljana. Ob koncu dneva smo

ugotovili, da pri cerkvi in na parkirišču na Sabotinskem mostu manjkajo koši za smeti in zato se tam nabira precej smeti. Ob koncu smo nabrali več kot 50 vreč smeti, tri ogrodja motornih koles, eno kolo, 5 pnevmatik, 1 televizor, eno straniščno školjko, ogromno železja, 2 bateriji, in okrog 100 steklenic. Nad akcijo smo bili vsi zelo navdušeni, predvsem pa otroci, ki so spoznali, kako moramo ravnati z našo Zemljo. Upamo, da bomo prihodnjo pomlad akcijo ponovili.



14. tekmovanje mladih baletnih plesalcev v Lendavi

Tudi primorsko obarvane nagrade

V Gledališki in koncertni dvorani v Lendavi je v prvi polovici letošnjega februarja potekalo tridnevno 14. tekmovanje mladih slovenskih baletnikov. Letos je bilo tretjič zaporedoma v tem kraju. Plesalci so dali vse od sebe, da bi pokazali, kaj zmorejo njihova gibka telesa. Tudi tokratno tekmovanje BALTEK so

osvojile plakete: Luna Pestotnik Stres zlato plaketo, 1. nagrado; Ilma Dedić zlato plaketo, 2. nagrado; Ahila Oku bronasto plaketo. Luna Pestotnik Stres je prejela tudi priznanje za najbolj obojavno plesalko v svoji kategoriji, tj. najnižji (starostni) kategoriji. Sama Nada Zorn Herem pa je prejela posebno priznanje koreografu za



Skupina nagrajencev

organizirali Zveza slovenskih glasbenih šol, komisija TEMSIG, javni zavod Knjižnica – kulturni center Lendava in Glasbena šola Lendava, sofinancirala sta ga poleg organizatorjev Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter Ministrstvo za kulturo. Letošnjo žirijo so sestavljali Melinda Szitt, Marina Krasnova in Viktor Isajčev.

Med plesalkami in plesalci, ki so se udeležili srečanja, so bile tudi učenke Nade Zorn Herem, ki poučuje na Konservatoriju za glasbo in balet Ljubljana. Zornova je naše gore list, z Goriškega. Letošnjega tekmovanja so se udeležile štiri njene učenke, ki so tekmovale v I. a kategoriji. Kar tri so

izvirno koreografijo v I. a kategoriji. Noemi Iacono, hčerka nekdanje podpredsednice Goriške pokrajine Mare Černic, ki obiskuje baletno šolo v Novi Gorici, je pa dobila srebrno plaketo. Letošnje državno baletno tekmovanje je s svojo navzočnostjo na slavnostni podelitvi nagrad počastil predsednik Državnega zbora RS mag. Dejan Židan, ki je poleg župana Občine Lendava Janeza Magyarja nagovoril baletnike in zbrano občinstvo. Vsem nagrajencem in njihovim mentorjem naj gredo iskrene čestitke z željo po nadaljnjih uspehih, ki naj vsaj delno poplačajo vloženi trud in požrtvovalno vnemo.

IK

Nova pesniška zbirka

Pogled skozi okno Bogdana Trohe

V nedeljo, 10. marca, je bilo v Velikih Žabljah na Vipavskem lepo kulturno druženje, ki se ga je udeležilo ogromno ljudi, saj že dolgo nismo prisostvovali tako množični udeležbi na predstavitvi kake pesniške zbirke, pri nas pa o taki udeležbi lahko le sanjamo! Bogdan Troha, domačin iz Velikih Žabelj, ki se je pred leti že predstavil s samostojnim prvcem, pesniško zbirko *Vrata* (2007), je tokrat objavil premišljen izbor pesmi pod naslovom *Pogled skozi okno*. Avtorja in zbirko je na dve uri trajajočem kultur-

Trohe je na prireditvi bral Peter Avbar, predstavitev pa so sooblikovale Ana Krečič ter avtorjevi pesniški kolegi Andreina Trusgnach in Silva Mlekuš (KD NIT – Posočje, Benečija, Rezija). Prav



Foto JMP



Foto JMP

nem dogodku predstavila prof. Ivana Slamič, ki na Vipavskem in širše Slovenskem dela ogromno za lokalne pisatelje in pesnike, za kar smo ji iskreno hvaležni. Prof. Slamičeva je namreč tiha kalka vezi med ljudmi, ki še vedno verjamejo v slovensko besedo, in jih tudi nagovarja, naj se izobražujejo in skrbijo za lepoto jezika. Pesmi Bogdana

pesnica Andreina Trusgnach je na željo Bogdana Trohe očarala publiko s presunljivo pesmijo o svojem prvem svetem obhajilu v Beneški Sloveniji; v zbrani tišini smo poslušali beneško narrečje in zgodbo deklice, ki je šele kot odraslo dekle uvidelo, v kakšni revščini so takrat živeli. Kulturni popoldan v Žabljah ni bil namenjen samo poeziji, saj

*“Hišo rojstno naj prodam?
Hišo rojstno mojega očeta?
Hišo rojstno deda in pradedda?
Naj prodam?
Nikdar,
čeprav prazna, polna je spominov”.*

Tako je zapisal v eni svojih pesmi Bogdan Troha in prikazal svojo krasno, skromno, staro vipavsko hišo, dom, za katerega zgledno skrbi.

Lepo je, da je na prireditvi pozdravil tudi direktor ajdovske Lavričeve knjižnice Artur Lipovž, ki je z veseljem povedal, do so soorganizatorji prireditve, kajti knjige pišemo in beremo ljudje!

JUP

Izšla je monografija NK JADRAN DEKANI 1938-2018

Dekani, najbolj nogometni kraj v Sloveniji

Ob 80. obletnici delovanja nogometnega kluba Jadran Dekani je pred kratkim izšla lična monografija *NK JADRAN DEKANI 1938-2018*. Sestavljena je iz dveh delov, in sicer iz monografije, ki je na pobudo nekdanjega predsednika Ivana Gregoriča izšla leta 1998 ob 60. obletnici kluba ter je zanjo zbral gradivo in jo uredil pisec tega sestavka, ter iz dodatka za zadnji dve desetletji, ki ga je pripravil sedanjí predsednik kluba Patrik Piciga.

Kot je razvidno iz datuma na platnici, je nogomet zaživel v Dekanih že pred drugo svetovno vojno, a se je omejeval na prijateljska srečanja s slovenskimi vasi v okolici Trsta, ker takrat na tej vaški ravni še ni bilo nobenih organiziranih prvenstev. V prvem povojnem obdobju (1945-1957) pa je dekanski nogomet že doživel svojo prvo zlato dobo. Prvič, ker se je kot prvi slovenski nogometni klub, okrepljen tudi z igralci iz sosednjih vasi, vključil v nogometno ligo takratne Cone B STO, in drugič, ker je vzdržal močno konkurenco kakovostnih italijanskih mestnih moštev ter se obdržal pri vrhu. Vendar je sredi 50. let prejšnjega stoletja klub omagal in bil razpuščen, deloma zaradi eksodusu, ki je izpraznil vas za skoraj tretjino prebivalstva, in to predvsem mladih, kot tudi zaradi odhoda nekaterih igralcev na študij v Ljubljano, od katerih sta npr. dva, Aldo Prašnikar in Rajko Kaligarič, končala pri prvoligašu Odredu, ter je Prašnikar nastopal z njim nekaj sezon

v prvi jugoslovanski nogometni ligi. Leta 1960, ko so izpraznjene domove optantov naselili prebivalci zalednih istrskih vasi in so se iz Ljubljane vrnili študirajoči člani moštva, je klub ponovno zaživel. V takrat še vedno delujoči nekdanji ligi Cone B STO je Jadran še vedno solidno kljuboval močnejšim mestnim klubom. V obdobju 1970-1985 pa je nastopal najprej v primorski ligi, dosegel prvo mesto in se prebvil v zahodno slovensko consko ligo. To obdobje je bilo značilno zaradi intenzivnega dela s podmladkom in velikih finančnih in organizacijskih naporov pri izgradnji daleč naokoli znanega dekanskega športnega parka, na katerega je kraj izredno ponosen in ki vsebuje glavno in pomožno člansko igrišče ter igrišče za podmladek, vsa tri z umetno travno prevleko. Ima seveda tudi slačilnice, postavljeno predpisano mrežo in tribune, osvetlitev igrišča in zgrajeno upravno stavbo z gostinskimi lokalom, obsežno parkirišče idr. To je tudi obdobje, ko so posamezne selekcije začeli prevzemati domači šolani trenerji. Za vse to se je dobesedno razdal takratni predsednik Ivan Gregorič, ki je s svojim prijetnim človeškim značajem in vodstvenimi kvalitetami znal potegniti za seboj še množico drugih garačev ter je za svoje delo prejel vsa možna priznanja, ki jih je podeljevala telesnokulturna zveza Slovenije. V tragični nesreči pri delih na igrišču je 8. junija 1985 izgubil življenje; klubski tovariši so mu na

mestu nesreče postavili skromen pomnik in igrišče poimenovali po njem. In kot se spodobi za trdo, vztrajno in dobro opravljeno delo, se je Jadran v naslednjem obdobju 1986-1998 nekajkrat zapored prebil nič manj kot v prvo slovensko nogometno ligo (1991/1992, 1993/1994 in 1994/1995), to je med slovensko nogometno elito, ob bok Ljubljani, Mariboru idr. In to se je zgodilo vasi z okrog vsega 1500 prebivalci, ob skromni podpori kakega redkega sponzorja (Lama Dekani, Istragas Koper idr.), kar je edinstven primer v Sloveniji in verjetno tudi širše po



Evropi. Pravo nogometno junaško dejanje malega kraja, ki sta ga ustvarili trdo in vztrajno delo in predvsem srce. Kajti, kjer ni denarja, se velike stvari lahko ustvarjajo samo s srcem. Ob preskromni finančni podlagi pa ni bilo mogoče dolgo vztrajati v tako zahtevnem tekmovanju in tako je klub v nekaj letih spet nekoliko oma-

gal. Vendar so v naslednjem obdobju 1998-2018 njegovi organizatorji in trenerji, vajeni resnega in trdega dela ter preizkušeni skozi mnoge dosežke in padce, spet zavihali rokave in pljunili v roke. V sezoni 2010/2011 je krmilo kluba prevzel sedanjí predsednik Patrik Piciga in začelo se je spet novo trdo delo s podmladkom, od cicibanov, prek mlajših in starejših pionirjev ter kadetov do mladincev in rezultat niso izostali. V monografiji je Piciga dejal, da je danes Jadran poleg Kopr in Izole edini klub daleč naokoli, ki ima v svoji piramidi čisto vse predpisane selekcije, od najmlajših petletnikov do članske ekipe. Skupaj deset selekcij z okrog 200 igralci in več kot desetimi trenerji, ki spet nizajo uspeh za uspehom. Članska ekipa je npr. že nekaj sezon v 2. Slovenski nogometni ligi (medtem ko je npr. Koper v tretji). Odlična generacija mladincev se je leta 2001 prvič v zgodovini kluba prebila v 1. Slovensko mladinsko ligo. V sezoni 2011/2012 so se ob mladincih znašli v 1. Slovenski kadetski ligi tudi kadeti in osvojili tretje mesto. Selekciji U-8 pa je v tem obdobju na turnirju v Jarenini uspel zgodovinski podvig, ko je v polfinalu nič manj kot odpravila zagrebški Dinamo in šele v finalu klonila proti splitskemu Hajduku. Dodati bi morali še številne druge dosežke, za katere pa v tako kratkem sestavku ni prostora. Znano je tudi, da so se v klubu kalili igralci, ki so kasneje nadaljevali svojo kariero celo v tujini, kot npr. Zlatko Dedić in Enej Jelinčič. Klubski prostori so polni pokalov in priznanj, med katerimi je tudi plaketa SNZ, ki jo je klubu izročil sedanjí predsednik evropske nogometne zveze Aleksander Čeferin. Za vse to je potrebno, kot je v monografiji dejal Piciga, “ogromno papirologije, pogovorov

s trenerji in igralci, pridobivanja finančnih sredstev... Ampak, ko vidiš okrog 200 otrok, kako veselo trenirajo, tekajo po igrišču in pridobivajo ogromno življenjskih izkušenj ...Pa ko vidiš, kako odrasčajo, se skupaj z nami učijo discipline, podrejanja ekipi, reda, delovnih navad, športnega življenja, pa ko se skupaj z nami veselijo ob zmagah in žalostjo ob porazih ...Pa da ni pomembno, kolikokrat padeš, ampak kolikokrat se pobereš in postaneš močnejši ... So ti ves ta vloženi čas in odrekjanja na račun kluba stotero poplačani”. Monografija je bogato opremljena s podatki, slikami in imeni številnih zaslužnih organizatorjev, trenerjev in igralcev. Pri tem je avtor njenega drugega dela, to je zadnjih dveh desetletij, štel za potrebno, da še posebej izpostavi prispevek Franka Prašnikarja iz legendarne družine Prašnikarjevih, ki je ob Franku, kot igralcu in trenerju, dala še šest drugih odličnih nogometašev (Aldo, Egidij, Ivo, David, Borut, Erik). Prav tako opozarja monografija na izjemen prispevek Milana Ščulca, polstoletnega skrbnega gospodarja kluba, in njegovih dveh sinov, igralcev Alena in Deana, od katerih je zadnji prebil nekaj časa tudi pri Olimpiji in se nato spet vrnil v klub kot trener. Neizbrisen pečat sta dala klubu tudi Nevio Finkšt (iz Škofij) ter domačin Mile Burič kot igralca, trenerja in organizatorja. Svoj široki hrbet je z vso močjo vpregel v delo kluba tudi sedanjí predsednik Patrik Piciga, ki pa tega v svoji skromnosti ni mogel razglasiti v monografiji. Zato vsa čast vsem, ki so s srcem in tiščerimi neplačanimi urami sodelovali v tej veliki zgodbi, ki potrjuje, da so v Dekanih garaški športniki in da so Dekani najbolj nogometni kraj v Sloveniji, kot je to neke lepo dejal Patrik.

Milan Gregorič